

Vpl. Pyhäjärvi

Perjantai 19. toukokuuta 2017

Pyhäjärveläisyyden vaali - Karjalan puolustaja

N:o 5 62. vuosikerta

Karjalan Liiton puheenjohtajuus päätyi Pertti Hakasen haltuun

Monta rautaa oli miehellä tulella jo aiemmin, mutta nyt tuli eteen tehtävä, josta ei tohtinut kieltäytyä: kansanedustaja **Pertti Hakanen** valittiin Karjalan Liiton hallituksen uudeksi puheenjohtajaksi liiton huhtikuuisessa kokouksessa.

– On aivan valtavan suuri kunnia asettua johtamaan järjestöä, jonka tarkoitus ja arvot ovat erittäin syvällä myös omassa jokapäiväisessä elämässäni. Olen erittäin innoissani tästä uudesta tehtävästä, Hakanen sanoo.

Hänen juurensa ovat äitinsä puolelta Vpl. Pyhäjärven Pyhäkylässä. Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallituksen puheenjohtajana hän on toiminut viimeiset pari vuotta.

SIVU 2

Karjalan Liiton puheenjohtajistoa: vas. 1. varapuheenjohtaja, viestintäpäällikkö Kirsi Juura, puheenjohtaja, kansanedustaja Pertti Hakanen, liittovaltuuston 1. varapuheenjohtaja Marjo Matikainen-Kallström ja hallituksen 2. varapuheenjohtaja, suunnittelija Eevaliisa Kurki. Kuva: Mervi Piipponen.

Varaa
pian
paikkasi
Pyhä-
järvi-
juhlille

Matka-
tiedot
sivu 11

Taubila-kirja saatettiin lukijoiden käsiin

Yksi arvokas merkki paalu Viipurin läänin Pyhäjärven historiassa on taas on taas saavutettu, kun Taubilan alueen kyläkirja valmistui.

SIVU 3

Mauri Hauhia, Kauko Hinkkanen, Karl Fazer ja Jukka Pusa tutkimassa uunituoretta kirjaa.
Kuva:
Kirsti Hinkkanen.

19. toukokuuta 2017

Jaetaan muistoja

Kirjoitan tätä pääkirjoitusta lauantaina 13.5.2017. Meidät on tavoittanut suru-uutinen; presidentti Mauno Koivisto on kuollut. Hän oli Mannerheimin ohella toinen Suomen presidentistä, jolla oli omakohtainen kokemus sodasta. Koiviston työ presidenttinä rauhan puolesta ja Suomen luotsaaminen osana läntistä demokratiaa ansaitsee meidän karjalaisten täyden kunnioituksen ja kiitoksen.

Kun kollektiivisesti suremme edesmennytä presidenttiä, jätämme samalla jäähyväisiä kokonaiselle sukupolvelle, joka pelasti Suomen.

Suomen viettäessä 100-vuotisjuhlavuotta esiin nousevat monet historiallisten tapahtumien yksityiskohdat. Historia on ehtymätön aarreaitta. Uudet menetelmät ja avautuvat arkistot tarjoavat tutkijoille ja harrastajille uutta ammennettavaa.

Edellisessä Pyhäjärvi-lehdessä ollut Alpo Ranta-Maunuksen kirjoitus "Evakkojen elämää Pyhäjärvellä 1941-44" on hyvä esimerkki tavasta jakaa muillekin hänen hallussaan olevaa alkupeiräistä kirjelmateriaalia. Kiitokset siitä ja seuraavaa jatko-osaa saamme lukea tästä lehdestä!

Minulla on ollut mahdollisuus sivusta seurata oman työnantajani, eli MTK-Satakunnan sata-vuotishistoriikin kirjoitustyötä. Liiton perustamiskokous pidettiin 10.8.1917, ajankohtana jolloin Suomi oli vielä osa suuriruhtinaskuntaa. Suomen suunta oli kuitenkin tuolloin jo selvä, valtiositeet Venäjään katkeaisivat ja oli aika ottaa ohjat omiin käsiin. Maanviljelijöiden kesällä ja syksyllä 1917 perustamat kuntakohdattaiset yhdistykset ja järjestyskunnat tavoittelivat työrauhan säilymistä ja väkivallasta pidättäytymistä.

Sadan vuoden takaiset, erityisesti kevään 1918 tapahtumat aiheuttavat edelleen tunnepitoista keskustelua. Kansalliselle tragedialle ei ole edes yhtä yhteistä nimeä. Puhutaan sisällissodasta, vapaussodasta, kansalaissodasta tai kapinasta. Mielestäni kukin voi käyttää mitä nimeä haluaa, mutta toivottavasti ilman arvolutausta. Oma toiveeni on, että tästä ja ensi vuodesta tulee kansankuntaa eheyttävä tapahtumien sarja. Ei luulisi kenelläkään olevan tarvetta oikeassa olemisen todistamiseen. Eikä ainaakaan siirtää tätä taakkaa yhtään polvea eteenpäin. Unohtaa ei saa, mutta on anteeksi voi pyytää ja antaa.

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallituksen puheenjohtaja, kansanedustaja Pertti Hakanen valittiin kuukausi sitten Karjalan Liiton puheenjohtajaksi. Lämpimät onnittelut! Valinta tapahtui pieneltä osaltaan omassa säätiössämme hankittujen meriittien perusteella, mutta toki Pertillä on näyttöä aktiivisesta karjalaisuuden eteen tehdystä työstä muillakin saroilla. Voimme Vpl. Pyhäjärvi-Säätiössä olla hyvin tyytyväisiä suorasta linkistä Karjalan Liiton ylimpään päätöksentekoon. Tieto kulkee suoraan, molempiin suuntiin. Ja varmasti Liitossakin syntyy Pertin johdolla uusia toimintamalleja.

MARKKU PÄRSSINEN
Säätiön hallituksen
jäsen

Keskustan sastamalainen kansanedustaja **Pertti Hakanen** on valittu uudeksi Karjalan Liiton puheenjohtajaksi. Karjalan Liitto on 15 piiriä, 390 jäsenyhdistystä ja lähes 30 000 jäsentä käsittävä valtakunnallinen järjestö. Liiton tehtävänä on säilyttää, uudistaa ja pitää esillä karjalaista kulttuuria.

Äitinsä kautta Karjalan Vpl. Pyhäjärvellä juuret omaava Hakanen on kiitollinen hänelle osoitetusta luottamuksesta. Tehtävä tuo mukanaan myös suuren vastuun.

– Entisen puheenjohtajan, valtioneuvos **Johannes Virolaisen** sanoin: "Karjalan Liitto perustettiin itsenäistä ja itsepäisten karjalaisten taistelujärjestöksi". Jo talvisodan päätymisestä lähtien se on huolehtinut siirtokarjalaisen kulttuuriperinteen vaalimisesta. Pitkien perinteiden jatkamisessa on iso vastuu, hän toteaa.

Erityisesti itsenäisen Suomen juhlavuonna tällaisen vastuun saaminen vetää kansanedustajankin hiljaiseksi.

– Isänmaa täyttää pian pyöreät sata vuotta ja siirtokarjalaisten ainutlaatuinen kulttuuri on vahva osa sitä tarinaa. Tämä vuosi on hieno tilaisuus vaalia kansamme perinteitä yhdessä, kuten juhlavuoden teemassakin sanotaan, Hakanen toteaa.

Hakanen on itse omanut pienestä pitäen hyvin läheisen suhteen karjalaisuuteen, mutta yksi hetki on jäänyt hänen mieleensä ylitse muiden.

– Ehkä vahvin muistoni liittyen karjalaisuuteen on ensimmäinen reissuni äitini **Jenny Savolaisen** rajan taakse jääneen kodin luokse. Paikan päältä soitin hänelle ja kysyin, että arvaatko missä ollaan. Se oli koskettava hetki meille molemmille, hän muistelee.

Sitten Hakanen on tehnyt lukuisia kotiseutumatkkoja, ja mummon kotipaikalla ovat myös kaikki Pertin ja vaimonsa **Seijan** kolme lasta – **Lotta, Lari** ja **Lenni** – vuorollaan päässeet käymään. Myös Pyhäjärven hautausmaa-alueiden talkootöissä hän on ollut vahvasti mukana poikansa kanssa, samoin järjestelemässä tulevan kesän juhlaa Pyhäjärvellä.

Hän on myös Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallituksen ja Vammalan Karjalaseuran puheenjohtaja.

Sydämen asia, intohimo ja kutsumus
Kaarlo Hänninen kirjoitti *Kansakoulun maantieta ja kotiseutuoppi* -teoksessaan vuonna 1929 karjalaisuudesta seuraavaa: "Karjalainen on solakavartaloineen ja pitempi. Silmät ovat tum-

Pertti Hakanen on karjalaisten uusi heimopäällikkö, vierellä puoliso Seija Hakanen. Kuva: Kaarina Pärssinen.

memmat ja tukka tavallisesti ruskea ja usein kihara. Luonteeltaan karjalainen on reipas, puhelias ja toimeilias. Karjalainen rakastaa laulua ja soittoa."

– Nykypäivänä luonnehdinta on toki karkea, mutta oppimateriaaliin päätyntä kuvaus osoittaa, kuinka vahvasti karjalaisuus on näkyntä ja kuulunut isänmaamme alkutaipaleella. Heimon eloisia elämäntapoja ja persoonallinen ote elämään ovat kiistatta vaikuttaneet koko suomalaisen identiteetin rakentumiseen. Karjalaiset ovat olleet osaltaan luomassa perustaa sille, keitä me miellämme olevamme ja mistä tiedämme tulevamme. Tällaiset asiat puhuttelevat meitä nyt ja tulevaisuudessa.

– Silti karjalaisuuteen liittyy myös jotain haurasta. Muistot menetetyistä Karjalasta ovat jatkuvasti kauempina nykyhetkestä. Päivä päivältä lähestyy aika, jolloin ei ole enää kertoja koetuista evakkomatkoista tai rajan taakse jääneiden kylien elämännosta. Siksi Karjalan Liiton merkitys kasvaa jatkuvasti.

Pertti Hakanen haluaa puheenjohtajakaudellaan olla tuomassa voimalla suomalaisille esiin Karjalan Liiton kirkkainta ydintä, eli Karjalan monivaiheista historiaa ja kirjavaa kulttuuria osana pian satavuotista isänmaatamme.

– Liitto on tunnettu vahvoista suhteistaan valtakunnallisessa päätöksenteossa. Sitä perinnettä on jatkettava. Meidän tulee olla rohkeasti mukana kannaltamme keskeisissä yhteiskunnallisissa ilmiöissä ja oltava etunenässä hyödyntämässä niiden mukana tulevia uusia toimintamahdollisuuksia.

– Näin viemme järjestöämme myös tuleville sukupolville. Nykypäivän trendi tuntuu olevan, että ihmiset eivät enää löydä järjestöjen luokse, vaan järjestöjen on pikemminkin men-

tävä ihmisten luokse. Se vaatii nykyaikaisia käytäntöjä ja sitä, että toimintamme elää ajassa.

– Kuitenkin kaikkea työtä tulee ohjata meitä jokaisella tavalla tai toisella yhdistävä tekijä ja se on karjalaisuus. Itselleni se on sydämen asia, intohimo ja kutsumus. Siksi tartun tähän uuteen tehtävään suurella tarmolla.

Pertti Hakanen on pienestä pojasta lähtien saanut kasvaa voimakkaasti karjalaisia arvoja painottavassa ympäristössä; 15-lapsisen katraan nuorimpana. Pertin ensikäynti Pyhäjärvellä oli ensimmäinen, kun perheenjäsen palasi kotikonnuille – äitinsä sinne ei kos-

kaan sotien jälkeen mennyt.

Pertti on varma, että karjalaisuus säilyy, vaikka ajat muuttuvat.

– Elävällä, elämänmaailmalla ja persoonallisella heimolla on ollut niin lähtemättömän suuri vaikutus koko suomalaisuuden kansallidentiteetin rakentumiseen, että se puhuttelee ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa.

– Juuremme ja perustamme kertovat meille keitä me olemme ja mistä me tulemme. Sellaiset kysymykset eivät katoa ajassa.

MARJO
RISTILÄ-TOIKKA

Lenni, Lari, Pertti ja Seija kotikonnuilla Karjalassa.

Talkootöissä Pyhäjärven hautausmaalla. Vasemmalta Lari ja Pertti Hakanen.

Vpl Pyhäkylä-Seura kokoontui ja esitteli painotuoreen Taubila-kirjan

Lauantaina 22.04.2017 pidettiin Vpl Pyhäkylä-Seuran sääntömääräinen vuosikokous Kinnalan Koukulla. Väkeä oli tuvan täydeltä ja kokous sujui joustavasti.

Hallituksen puheenjohtajaksi valittiin **Mauri Hauhia**, sihteeriksi **Seija Jokinen**, jäseniksi **Jukka Pusa**, **Reini Kukko**, **Kauko Hinkkanen**, **Maila Hägglund**, **Veikko Pitkänen** ja **Anneli Silander**.

Kokouksen päätyttyä ohjelmassa seurasi Vpl. Pyhäkylä-Seuran toimittaman Taubilan kartano – Lahjoitusmaakaudesta Fazerin aikaan -kirjan julkaisutilaisuus. Mauri Hauhia avasi tilaisuuden ja Kauko Hinkkanen esitteli kirjan menestyksekkäästi.

Tilaisuuteen oli saapunut runsaasti Taubilan kartanosta kiinnostuneita, mainittakoon jo ennen sotia Kalmistossa Karl Fazerin aikana asuneet metsänvartija **Antti Malisen** tyttäret **Elvi Siro** ja **Elma Ristimäki**.

Fazerin suvun edustajana oli saapunut tilaisuuteen **Karl Fazer**. Hän tutustui mielellään vanhoihin taubilalaisiin ja tunnelma oli kuin monien vuosien jälkeen me koko Taubilan perhe olemme jälleen yhdessä.

Olimme saaneet tilaisuuden myös Taubilan puutarhassa työskennelleen **Olga Silvennoisen** haastatteluun kirjaamme varten, samalla veimme 104-vuotis syntymäpäiväkukat ja onnentoivotukset.

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön asiamies **Kirsti Naskali** toi säätiön terveiset ja piti pienen onnittelupuheen.

Vpl. Pyhäjärvi-seuran puheenjohtaja **Riitta Hirvoselta** saimme seuran terveiset kukkien kera.

Karjalaseurojen ansiomitali myönnettiin Kauko Hinkkaselle tunnustuksena Karjalan, karjalaisuuden ja karjalaisen kulttuurin hyväksi tehdystä ansiokkaasta työstä.

MAURI HAUHIA

”Tunnelma oli kuin monien vuosien jälkeen me koko Taubilan perhe olemme jälleen yhdessä”

Ansioimitalin ja kunniakirjan saanut Kauko Hinkkanen ja Mauri Hauhia. Kuva Hannele Hauhia.

Karl Fazer saanut kirjansa Mauri Hauhialta. Kuva: Hannele Hauhia.

104-vuotias Olga Silvennoinen kirjaa tutkimassa. Kuva: Seija Jokinen.

”Olimme saaneet tilaisuuden myös Taubilan puutarhassa työskennelleen **Olga Silvennoisen** haastatteluun kirjaamme varten”

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön asiamies Kirsti Naskali toi säätiön terveiset kirjatoimikunnalle. Kuva Hannele Hauhia.

Rakkaamme, Mummo

**Elvi Helena
ESKOLA**

o.s. Skaffari

s. 28.12.1935 Vpl Pyhäjärvi
k. 20.04.2017 Sastamala

Kiittäen ja kaivaten

Ari ja Jaana

Annina, Lauri ja Eevi

Antti

Annika, Iikka ja Julius

Heli ja Pekka

Eija, Eemil ja Mira

Terhi, Jonne, Jerematti ja Meri

Sukulaiset ja ystävät

*Oli sulla sydän niin lämmin ja hellä,
oli siellä paikka meillä jokaisella.
Mitään ei pyytänyt, kaikkiesi annoit,
meidä aina muistit, huolta kannoit.
Kauniit muistot voimaa antaa
surun raskaan hiljaa kantaa.*

Siunaus toimitettu Äidin toivomuksesta läheisten
länä ollessa. Lämmin kiitos osanotoista.
Kiitämme kaikkia Äitimme hoitoon osallistuneita.

Rakkaamme

**Irja Annikki
BACKMAN**

o.s. Hiekkamäki

s. 4.9.1932 Vpl Pyhäjärvi
k. 15.3.2017 Helsinki

*Karjalan kunnailta alkanut tie
nyt sinut lepoon ja rauhaan vie.
Aamun tullen sydän sammui
loppui vaivat maalliset.
Kauniit muistot meille jäivät.
Suru suuri sanaton.*

Kaivaten

Vesa Backman perheineen

Mirja Hiekkamäki perheineen

Siunattu läheisten länä ollessa.

PYHÄJÄRVI-SÄÄTIÖN

KOTISIVUT

löytyvät osoitteesta:

[www.karjalanliitto.fi/
vplpyhajarvisaatio](http://www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio)

Kirkonsanoma

Isä haluaa kuulla lapsensa äänen

*Teidän Isänne kyllä tietää mitä
te tarvitsette, jo ennen kuin
olette häneltä pyytäneetkään.
Rukoilkaa te siis näin: Isä
meidän, joka olet taivaissa! Py-
hätetty olkoon sinun nimesi.
Mat. 6:8-9.*

Saatamme kysellä, miksi
meidän tarvitsee rukoilla,
jos Taivaallinen Isä tietää
kaikki tarpeemme. Olen
joskus saanut tähän tällai-
sen vastauksen: Isä haluaa
kuulla lapsensa äänen.
Tämä vastaus on tyydyttä-
nyt minua.

Näinkin opetetaan: Kun
Taivaallinen Isä haluaa an-
taa meille jotain, Hän ohjaa
meidät ensin pyytämään
sitä, jotta ymmärtäisimme,
että kaikki tulee viime kä-
dessä Jumalalta.

Meidän rukouksemme
ovat Jumalalle rakkaita.
Niin kuin vanhemmat
odottavat lapsensa ensim-
mäistä isä-tä äiti-sanaa,
niin Taivaallinen Isämme-
kin haluaa kuulla sanat ”Isä
meidän”, meidän taivaalli-
nen Isämme.

Rukous on moninaista.
Se kumpuaa jokaisen omas-
ta sydäimestä ja elämänti-
lanteesta. Joskus se on vain
huokausta Isän puoleen, jos-
kus omin sanoin lausuttua,
joskus valmiisiin rukouk-
siin yhtymistä.

Psalmiit ovat kristikunnan
yhteinen rukouskirja. Sitä
käyttivät juutalaiset, ja sen
sanoin myös Jeesus rukoili.
Sieltä nousee ihmisen ääni
sylläisyyden syvyydestä, siel-
tä kohoaa kiitos, onni ja
ylisyys, siellä jädään hiljai-
suudessa odottamaan Her-
ran apua. Psalmiin sanoin
Jeesus jätti henkensä tur-
vallisesti Isän käsiin.

Joskus tuntuu, että ar-
vostamme enemmän omin

sanoin lausuttuja rukouk-
sia kuin valmiita rukouk-
sia. Onko kuitenkaan täy-
dellisempää rukousta kuin
Jeesuksen opettama Isä
meidän -rukous. Hän ki-
tetti siihen kaikki ihmisen
tarpeet: Taivaallisen Isän
kunnioittaminen ja ylistä-
minen, jokapäiväinen leipä
ja armon leipä, pahasta
varjeltuminen. Kun emme
muuta jaksa tai osaa, saam-
me turvallisesti pukea
koko elämämme tämän
rukouksen sanoihin. Isä tun-
tee sen sisällön. Se on Hä-
nelle rakas rukous. Onhan
Hänen rakas Poikansa
opettanut sen.

Emme ole omien ru-
koustemme varassa. Tai-
vaaseen korotettu Jeesus
Kristus myös rukoilee mei-
dän puolestamme. Hän ei
tahdo kenenkään joutuvan
kadotukseen, vaan että jo-
kainen turvautuisi Häneen
ja saisi iankaikkisen elämän.
Taivaallinen Isä itse vetää
meidä puoleensa, koska
Hän haluaa kuulla lapsensa
äänen.

Mekin saamme rukoilla
kaikkien läheistemme puo-
lesta. Hengellinen viisaus
opettaa, että rukousten lap-
set eivät joudu hukkaan.

Juhlavuonna ”Suomi 100
vuotta” saamme kohottaa
nöyrän ja kiittolisen pyynn-
ön maamme puolesta
Uuno Kailaan ”Suomalai-
sen rukouksen” sanoin:

”Siunaa ja varjele meitä,
Korkein kädellä.

Kaitse ain’ kansamme
teitä,vyötyäen voimalla
meidä heikkoja edessä’.
Sulta on kaikki suuruus,
Henki sun hengestä.”

MIRJA ALAROTU

Muistokirjoituksia

Äidille, Elvi Helena Eskolalle

Me sisarukset olemme ol-
leet onnekkaita, kun saim-
me äidiksemme parhaim-
man mahdollisen, sinut Äiti!

Jouduit kohtaamaan elä-
mässäsi isoja asioita jo pie-
nenä tyttösenä. Lähtö syn-
nyinseuduiltasi kauniista
Karjalasta sodan jaloista
evakkotaiपालेelle, isäsi me-
netys ja asettuminen uusi-
le asuinsijoille tuiki tunte-
mattomien ihmisten jouk-
koon joidenkin mutkien
kautta tänne Kuikoiisiin ei
varmastikaan ollut hel-
p-poa.

Jouduit kokemaan lap-
suudessaasi asioita, joita me
emme mitenkään pysty-
tysin ymmärtämään.
Ehkä vaatimatton, välitön
karjalainen luonne auttoi
sopeutumaan uusiin olo-
suhteisiin. Varmasti myös
tietosi, että vaihtoehto-
ja ei ollut. Ei ollut mah-
dollisuutta palata enää ko-
tiin Pyhäjärvelle.

Elämä asettui hiljalleen
uomiinsa. Rakensitte
Mummon ja Irja-siskosi
kanssa kodin, jossa kol-
mistaan asuitte nuoruutesi
ajan. Löysit puolisisi Jou-
kon – Isämme – naapu-
rista. Teitte Isän kanssa
elämäntyönne kasvattam-
alla karjaa ja viljelemällä
tuota pientä tilaa, jolle ai-
kanaan asetauduitte
Mummon ja Irjan kanssa
evakkomatkaltaanne. Ar-
vokas elämäntyösi oli
myös kasvattama meitä nel-
jää sisarusta. Kiitos Äiti
sisaruksistasi ja siitä että kas-
vatit meistä meidät!

Olen palannut ajatuk-
sissani viime aikoina usein

lapsuushetkiin. Arki oli
sinulla Äiti aina täynnä työ-
tä. Noihin ruuhkavuosiin ei
mahtunut varsinaisia har-
rastuksia. Sinun ei tarvinnut
miettiä pitäisikö työ-
päivän jälkeen lähteä lenkil-
le tai salille. Lenkkiä tuli
varmasti tehtyä ja punttia
nostettua päivän aikana ar-
jen askareissa. Olisivatko
harrastuksiasi sitten olleet
ruoanlaitto, leipominen,
käsityöt ja siivoaminen.
Nuokin kaikki jokskeenkin
pakon sanelemia askareita
lapsiperheessä. Askareita,
joita me sisarukset opim-
me myös tekemään sinun
esimerkistäsi. Kiitos Äiti että
opetit meitä!

Muistan vielä nyt aikuise-
nakin, että olin pienenä kov-
vasti sinun peräsi. Oli var-
masti raskasta, kun itkin
peräsi ja sinun oli tehtävä
askareesi. Muistan, miten
kannoit minua kainalossasi
samalla kun yritit ripustaa
pyykkää narulle kuivumaan,
tai kun vaivasit taikinaa ja
minä roikuin kainalossasi.
Muistan, että siinä kainal-
lossa ei ollut aina niin kovin
hyvä olla, mutta kuitenkin
paljon parempi kuin jos
olisit laskenut minut alas.

Nauroimme vielä vain
hetki sitten, kun muistelit,
miten kuulit itkuni melkein
Taatinmaahan asti, kun pyö-
rällit kauppaan ja minä en
olis halunnut jäädä kotiin.
Nyt itsekin äitini ymmär-
rän, että oikeasti itkuni ei
voinut kuulua niin pitkään,
mutta äidin korvissa ja mie-
lessä se varmasti kuului.
Kiitos Äiti kun jaksoit!

Tuo jo pienenä tyttönä
syntynyt vahva side säilyi

välillämme loppuun asti.
Varmasti samalla tavalla
kaikkien sisarustemme
kanssa. Hiljalleen osat vai-
tuivat niin, että me sisaruk-
set aloimme huolehtia si-
nusta. Yritimme parhaam-
me mukaan olla apunasi ja
tuenasi isän tarvitessa elä-
mänsä lopputaipaleella yhä
enemmän ja enemmän
hoivaa. Tuolla elämäntai-
he oli sinulle kovin raskas,
mutta halusit kuitenkin hoi-
taa isää kotona niin pitkään
kuin se suinkin oli mahdol-
lista. Äiti, kiitos sinulle siitä-
kin!

Olen iloinen, että sait ko-
kea vielä uuden vaiheen
elämässäsi, kun muutit les-
keksi jäätyäsi omaan pie-
neen asuntoosi kirkonky-
lälle. Nautit, kun pääsit
omin avuin käymään kir-
kossa ja seurakuntatalolla,
lääkärisä ja apteekiksi ja
omilla pankkiasioillasi.
Kaikki oli lähellä. Sait myös
nopeasti hyviä ystäviä uu-
sista naapureista, eivätkä
vanhat naapurit ja ystävät
unohtaneet sinua, vaikka
muutitkin kylälle. Sinä oi-
keasti nautit siitä, kun luo-
nasi kävi vieraita. Halusit
aina myös tarjota vieraillesi
syötävää ja juotavaa. An-
teeksi Äiti – jopa tuputta-
miseen asti.

Täytettyäsi runsas vuosi
sitten 80 vuotta, terveytesi
heikkeni nopeasti ja kuu-
limme lääkäreiltä, että sai-
rastat haimasyöpää. Muis-
tan Äiti vieläkin sen hätään-
tyneen katseesi, jonka loit
minuun, kun lääkäri tuon
uutisen kertoi. Et ollut var-
ma kuulitko oikein, mutta
kun näit minun itkevän,

ymmärsit varmasti, että
uutiset eivät olleet hyviä.
Lääkärit eivät antaneet toi-
voa paranemisesta. Sinä
kerroit meille kuitenkin heti
sairautesi alusta alkaen ole-
vasi kiitollinen, että olet sa-
anut elää näin pitkän elämän
ja että olet kyllä aivan val-
mis lähtemään Taivaan Ko-
tiin. Tuolloin tammikuussa
kun saimme tietää sairau-
destasi, tiesit jo, että Anni-
nan perheeseen odotetaan
vauvaa syntyväksi kesällä.
Toivoit tuolloin kovasti,
että ehtisit nähdä vielä
Annan pienokaisen, kol-
mannen lapsenlapsenlapse-
si. Tämä toiveesi toteutui-
kin ja sait monen monta
kertaa hellää syllyksesi pientä
Eevi-tyttöä.

Lastesi lisäksi sinulle oli-
vat erityisen tärkeitä ja rak-
kaita lapsenlapset ja ehdit
rakastaa jo kolmea lapsen-
lapsenlastakin. Ensimmäi-
set lapsenlapsesi, Annina,
Antti ja Annika, syntyivät
Arin perheeseen. Heidän
lapsuusvuosiinaan hoiditte
Isän kanssa vielä karjaa ja
heidän mielellään olet säi-
lynnyt rakkaana Ammu-
mummun. Seuraavaksi
sain minä oman ainokaise-
ni Eemilin. Eemilille jäi lap-
suuden ajalta kauniit muis-
tot Mummosta. Terhin poi-
kaset Jerematti ja Jonne
ovat lapsenlapsistasi nuorim-
mat – hekin jo isoja
miehiä, jotka aina sinun luo-
tasi lähtiessään muistivat ha-
lata sinua. Eevin lisäksi si-
nulla oli lapsenlapsenlapsia
myös Annikan pojat Iikka
ja Julius. Niin rakkaat Van-
hamummon mussukat.

Kiirastorstaiaamuna var-

hain soitit minulle ja ker-
roit, että kivut olivat äity-
neet yön aikana niin kovik-
si, ettet uskaltanut nousta
ylös sängystäsi. Tuona aa-
muna lähdit viimeisen ker-
ran omasta kodistasi. Aa-
musta jäi mieleeni puhtas,
valkea maa edellisyön lu-
misateen jäljiltä.

Osastolla kipujasi hoidet-
tiin. Pääsiäissunnuntai-ilta-
na pyysit minua tulemaan
luoksesi. Olit kertonut hoi-
tajalle, että sinulla on tunne,
että et näkisi enää seura-
vaa aamua. Olimme lopul-
ta kaikki lapset ja melkein
kaikki lapsenlapsenlapset
tuona iltona yömyöhään luo-
nasi. Ymmärsimme, että
emme saisi enää pitkään
pitää sinua luonamme.
Emme me sitä enää toivo-
neetkaan, koska näimme,
että kivut olivat tuolloin
kovat. Vaikka oli heikko-
na vuoteellasi, lausuit meil-
le tuolloin illalla vielä Her-
ran Siunauksen. Äiti, sitä
en unohtaa koskaan.

Tuosta sunnuntai-illasta

lähtien olimme sinun vie-
relläsi vuorotellen koko
ajan. Halusimme saatua si-
nult Suurmatkallesi. Nu-
kuit suurimman osan ajas-
ta, mutta aina välillä – yllät-
täenkin – sanoit meille vie-
lä jotakin. Siiliini jäi näky,
kun yllättäen heräsit uni-
maailmastasi Arin lähtiessä
ja Antin tullessa. Liitit käte-
si yhteen rinnallesi ja kat-
soit näitä poikasi ja sanoit
”Voit rakkaat, te olette si-
nä”.

Välillä minusta tuntui,
mm. kun pyysit ottamaan
syliini, että nätkin jo jonne-
kin kauemmas. En epäile
hetkeäkään, ettekö sinua
Äiti olisi oltu odottamassa
ja ottamassa syliini, kun sit-
ten torstaiaamuna lähdit
luotamme. Rauhallisesti ja
kauniisti nukahti hiljaa pois.
Jonnen rippikouluunsa Si-
nulle tekemä risti kaulaassa-
si.

Hyvää matkaa Äiti, me
olemme kilttejä toisillem-
me!

EIJA ESKOLA

Evakkona Längelmäellä

Rotjanlahden Äikiän perheen toinen evakkomatkalla päätyi Keuruun ja Korpilahden kautta pieneen Längelmäen kuntaan. Ajankohta oli loppuvuodesta 1944. Längelmäki ei varsinaisesti kuulunut Vpl. Pyhäjärven sijoituskuntiin ja **Impi Wiikan** historian mukaan meitä pyhäjärveläisiä olikin siellä vain 14 henkilöä.

Äikiän perheen muodostivat nyt mummo **Helena, Juhon, Aino, Reino** ja **Risto** sekä **Armaan** perheestä **Aarni** ja nuorin Äikiän veljeksistä eli **Viljo**. Perheemme lisäksi ilmeisesti **Gunnar Pekkolan** perhe eli evakossa Längelmäellä.

Muistan tulomme syksyllä 1944 Längelmäelle erittäin hyvin. Tosin tuo muisto on varsin epämieluisin. Meidät oli määrätty majoitettavaksi Puharilan kylään Seppälän autiotaloon, jonka silloin omisti joku Mäntän tehtaan herra. Hän oli autonkuljettajansa kanssa meitä pihassa vastassa ilmoittaen, että hänen arvokasta taloaan ei anneta evakoiden käyttöön. Varmuudeksi ulko-oven eteen oli asetettu lukollinen salpa. Ilmeisesti huonoa vastaanottoa oli myös virkavaltalla ennakoitua, sillä paikalle tuli nimismies ja kaksi poliisia, jotka työnsivät kartanoherran sivuun ja aukaisivat rautakangella ovet. Arvostukseni virkavaltaa kohtaan nousi suuresti. Omistajaa emme sen jälkeen enää tavanneet. Saimme siis olla omissa oloissamme Puharilan pienen kylän keskustassa.

Aivan erityisesti tuossa talossa asuessamme on kaksi tapausta jäänyt elävästi mieleeni. Toinen liittyy metsästyksen. Eräänä päivänä setäni Viljo näytti minulle, kuinka jäniksen jälkiä oli aivan talon pihapiirissä. Nyt me tehdään jänislanka ja ruvetaan pyytämään lihaa ruokapöytään. Illalla kävin vielä tarkastamassa, että huolella valmistettu pyydys oli paikallaan. Aamulla heräsin setäni hieman kovakou-raiseen herätykseen. Tällä sitä metsästäminen vaan nukkuu ja yön aikana on jalopeura syönyt jäniksen.

Äkkä vaatteet päälle ja katsomaan. Aivan oikein. Jäniksen pää oli langassa kiinni mutta muu osa ruhosta oli syöty. Itkuhan minulta sinä pääsi. En silloin vielä tajunnut, ettei Längelmäenkaan syrjäisessä pitäjässä jalopeuroja ollut. Sitten paljastui Viljo-sedän juoni. Hän oli aikaisemmin päivällä ampunut jäniksen tietämättäni ja leikkannut siitä pään jänislankaan. Metsästysinto minulta lopahdi siihen. Toi-

min setäni lähettinä ja vein hänen kirjeitään postiin. Päätin kostaa metsästysjuonin ja ilmoitin suureen ääneen **Lattusen** neidin nimen, jolle kirje oli osoitettu.

Toinen tapahtuma sattui kesällä 1945. Olin muiden kylän lasten kanssa mennyt läheiseen Längelmäveden rantaan. En osannut vielä yhtään uida. Uittelimme kaarnasta tehtyjä veneitä. Kävelin hiekkaisista järvenpohjasta, kunnes äkkiä tulikin äkkisyytä ja pohja katosi jalkojeni alta. Hienot vesikasvit leijailivat ympärilläni enkä ilmeisesti tuntenut minkäänlaista kauhun tunnetta. Toiset lapset kuitenkin huomasivat tilanteen ja huusivat apua. Onnekseni joku nuori pariskunta oli lähellä ottamassa aurinkoa ja he riensivät apuun.

Olin pullahtanut jo keran pintaankin ja he vetivät minut maalle. Minut asetettiin rannalla tukin päällä kiikuvassa asennossa olevaa veneeseen ja sitä heiluttele-malla he saivat minut yskimään ja niin pelastuin. Illalla kokoontui Seppälän taloon tukiryhmä, jossa vanhempani kiittelivät muita lapsia, mutta minä sain selkääni. Parina ensimmäisenä päivänä pelkasin vettä, mutta sen jälkeen pääsin normaaliin elämäntilanteeseen. Hyvää uimaria minusta ei tullut, mutta nyt aikuisiälläkin uin 100 kilometriä vuoden aikana, tosin turvallisesti uimahallissa.

Muutto Vinkiän kylään

Vuoden 1945 loppukesästä muutimme Längelmäen Vinkiän kylään. Meidän perhe sai uuden asunon Keskisen talon päärakennuksesta, ja mummo, Viljo ja Aarni muuttivat läheiseen Alasen taloon.

Keskisen talon isäntä oli **Akseli Poukka**. Perheen ainoa poika ja tyttärien mies olivat kaatuneet jatkosodassa. Useita tyttäriä oli vielä naimattomana kotona, he tekivät mm. talon navetta-töitä. Alusta lähtien perheemme kotiutuminen päärakennuksessa sijaitsevaan pieneen, omalla keittokomeroilla varustettuun huoneistoon onnistui hyvin.

Evakkopaikka oli siis varsin hyvä ja talonväki hyvin ystävällisiä. Vuoden 1945 viimeisen päivän iltana muistan suurta hälinää niin evakkoperheen kuin talon isäntäväenkin parissa. Illan aikana oli vahvistettu radiossa määräys käteisten suurten setelien leikkaamisesta. Niinpä isäniikin leikkasi saksilla ohjeiden mukaisesti muutamat harvat isot setelit kahtia. Sitten tuli tieto, että Längelmäellä oleva pankki ottaa vastaan yöllä kello 24 mennessä seteleitä talletuksena vastaan. Isä liimasi taitavasti

Reino ja Risto Äikiä autoituneen evakkotalon pihalla 2000-luvun alussa.

setelit yhteen ja lähti niitä viemään Längelmäen talonväen kanssa. Niin säästymme tuolta valtion pakolainalta. Koska pienen pojan muistiin ei voinut mahtua yksityiskohdat mainitusta setelien leikkaamisesta, tarkastin googlesta tätä kirjoitettaessa, mitä tuossa setelin vaihdossa oikein tapahtui ja mikä oli tarkoituksena. Pankissa, kunnan ja valtion hallussa olevat setelit olivat vapaat leikkauksesta. Määräys koski siis vain käteisenä liikkuvaa 500, 1000 ja 5000 markan seteleitä. Vasen puoli setelistä jäi omistajalle ja se vaihdettiin uusiin seteleihin helmikuussa 1946. Tämä valtion laina maksettiin takaisin v. 1949 ja lainalle maksettiin kahden prosentin korko, mutta inflaatio laski pois paljon enemmän, joten valtio voitti tässä kaupassa.

Syksyllä 1946 aloitin koulukäynnin Puharilan koulussa. Koulumatkaa kertyi lähes kolme kilometriä. Opettajana oli **Katri Huh-tala, Hakkana Kovat, Kaarina Pärssinen**. Käyttöön kouluruokailu, joka tarkoitti siis lämmintä aterialla. Matitoppo ja voi-leivät piti tuoda kotoa. Muistan, kuinka minulla oli vaikeuksia perunan syömisessä. Äitini kävi opettajan kanssa neuvonpitoa ja minun ei tarvinnut syödä perunaa. Myöhemmin tämä vaiva katosi. Toinen pulma oli kengännauhojen solmiminen. Eräs kookas tyttö auttoi minua siinä ja niin sain monet pysymään jaloihini.

Längelmäki oli varsin jär-virkasta seutua. Jo Puharilassa asuessamme isäni in-nostui kalastamaan läheisistä Löytäneen järvestä muikkuja. Myös Vinkiän lähijärvistä saatiin kalaa ruokavalion täydennykseksi. Isäni ihastui kovasti Längelmäen pitäjään ehkäpä juuri monien kalalaisten jär-vien takia. Varmasti ihas-tumiseen oli osansa myös ystävällisellä talonväellä. Pitäkkäntä oli kuitenkin määrätty Kivennavan pitä-

jästä tulille evakoille eikä vapaaehtoisin kaupunkiaan sopivaa tilaa löytynyt. Hel-mikuussa 1947 vanhempai-ni kävivät jo Huittisissa ja alustavasti saivat sovittua maanhankintalain mukaisen tilan hankkimisesta. Pitäjään oli muuttanut jo paljon tut-tuja naapureita ja niinpä huhtikuussa muutimme Huittisiin. Sain päästötodis-tuksen Längelmäen kou-lusta 27.3.1947 ja keskiar-volla 6,7 minut siirrettiin toiselle luokalle.

Isä lähti eläinten ja tava-roiden kanssa pari päivää aikaisemmin uudelle evak-kopaikkakunnalle. Äiti ja me pojat matkustaisimme myöhemmin junalla. Isälle ja meidän tavaroille muut-to oli varsin kohtalokas, sillä Oriveden ja Tampe-reen välisellä Hirsilän rau-tatiepysäkin läheisyydessä junat ajoivat yhteen. Isä oli junan lähtiessä käynyt nuk-kumaan rekeen tavaravau-nussa. Törmäyksen joh-dosta niin reki kuin isäkin lensivät kauas radan var-teen. Eläimiä kuoli, mutta

isälle kuin muillekaan tavarajunassa matkustaville ihmisille ei käynyt pahemmin. Kyläläi-set tulivat mielellään apuun tavaroihin keräämään, sillä isäni lupasi kaikille kuljetus-häkistä valloilleen päässeet kanat auttajille. Minun pie-nen koulupojan vähäiset ta-varat oli pakattu pieneen pahviseen matkalaukkuun. Tavarat säästyivät, mutta laukku oli varsin likaisessa kunnossa. Tuosta muutosta Huittisiin tuli huhtikuus-sa kuluneeksi jo 70 vuotta.

Längelmäen pitäjää ei enää ole, sillä v. 2007 pitäjä jaettiin Oriveden ja Jämsän kaupunkien kesken. Evak-kotalo Vinkiällä on edel-leen pystyssä, tosin autiotalo-na. Myös koulutalo on pystyssä ja varsin hyväkun-toinen toimien nykyisin Villa Puharilan nimisenä juh-la- ja majatalona. Koulu lo-petti toimintansa 2010.

REINO ÄIKIÄ

Merkkipäiviä

Tielamin poika, **Osmo Huovinen**, viettä 80-vuotispäiviä 17.6.2017 Sastamassa. Sankari itse on kuvassa vasemmalla, pieni poika suurissa saappaissa. Kuva on otettu Huovisten talon edustalla Tielammilla 16.6.44. Kahta tuntia ennen evakkoon lähtöä. Osmo on kuvassa siis 7-vuotias.

Nännimäisen suvun tällä kertaa vanhin täytti 90 vuotta

Reipas, aktiivinen, ”ikinuori” **Kerttu Matilda Peltonen**, o.s. **Nännimäinen**, saavutti 90 vuoden iän 14.3. 2017. Kertun lapsuudenkoti sijaitsi Vpl Pyhäjärven Rahkajärven kylässä. Sieltä hän joutui lähtemään nuorena tyttönä evakkoon sodan jaloista lehmälämmänsä kaitseen. Kunto hänellä on edelleen niin kuin pikkutytyllä, mikä varmaan johtuu jatkuvasta reippailusta.

Aktiivisena ”lausujamestarina” hän jatkuvasti ilahduttaa ystäviensä ja sukulaisten yhdessä oloa.

Eläkeläiskerho järjesti hänen juhlapäivänsä kunniaksi monipuolisen, virkistävän juhlan, jossa hänen lausuntansa lisäksi oli myös runsaasti musiikkia y.m. ohjelmaa. Täytkekakkukin oli saanut juhlaan sopivan ilotulitteen.

Me nuorempi suku haluamme näin jälkikäteen yhtyä moniin onniin ja siunausten toivotuksiin, joita sankari on saanut osakseen. Terveisin

SERKUT
PERHEKUNTINEEN

Vuoden journalistin sukutausta Vpl. Pyhäjärveltä

Tämän vuoden maaliskuussa Vuoden journalistiksi 2016 valittiin **Laura Saarikoski** on Vpl. Pyhäjärven Saapun kylässä v. 1910 syntynyt **Lempi Kotin** tyttären tytär. Lem-pin kolme veljeä ja kaksi sisarta Kottien 7-lapsises-ta perheestä päätyivät evak-koon Hämeenkyröön, mutta Lempi asui ikänsä Helsingissä.

Tällä hetkellä Laura, hänen miehensä **Saska** sekä perheen 10- ja 7-vuotiaat pojat asuvat Washington D.C:ssä, Yhdysvalloissa, jossa Laura on Helsingin Sanomien USA:n kirjeen-vaihtajana neljän vuoden ulkomaankomennuksella.

Isoisan arkistoja tutkimassa

Vilho Toiviainen, äijäni, joksi häntä karjalaisittain kutsuttiin, joutui Kostermaan Toiviaisten tilan hoitajaksi 17-vuotiaana, kun hänen isänsä **Matti Toiviainen** vuonna 1908 kuoli.

Tilan hoito vei aluksi häneltä kaiken ajan, mutta myöhemmin kunnalliset tehtävät lisääntyivät ja ajan jakamisessa se oli otettava huomioon. Maatyöt jäivät vähemmälle, mutta heinänteon ja viljankorjuun aikoihin hän pyrki olemaan tilan-hoidossa mukana.

Äijäni valittiin kunnallislautakunnan esimieheksi vuonna 1922, missä tehtävässä hän oli yhtäjaksoisesti 14 vuoden ajan vuoteen 1935. Vuoden 1936 alusta hänet valittiin kunnankirjuriksi kunnan tehtävien monipuolistuttua.

Kunnallislautakunnan esimieskaudelta on tietoon tullut yhtenä isona asiana selvityksen tekeminen siitä, kuuluiko Konevitsan luostari kunnallisesti Vpl. Pyhäjärven vai ei. Lopputuloksenhan me kaikki tiedämme. Tämän takia äijäni kävi mm. tapaamassa Konevitsan luostarin johtajaa.

Pyhäjärven viimeiseen valtuustoon kuului 13 maalaisliittolaista, kolme oikeistolaista ja kolme sosiaalidemokraattia.

Talvisodan jälkeen pyhäjärveläisiä joutui evakoon mm. Alavudelle. Muistan äijän kertoneen, että hän piti tavarajunan vaunun ovialkusta puheen, jossa hän käsitteli syntyneitä uutta tilannetta. Pyhäjärven kunnan-toimistokin toimi Alavudella. Saamani tiedon mukaan myös Pyhäjärven kunnanvaltuusto kokoontui siellä.

Karjalaan takaisin-paluun aikana äijäni komenetti kunnapäälliköksi vuosiksi 1941-1944. Tässä tehtävässä hän toimi sotilashallinnon alaisena siihen asti, kunnes jatkosodan päätyttyä tuli lopullinen lähtö Pyhäjärveltä. Tällöin äijäni ja hänen tyttärensä **Anni Rajakallio** mukana puolaatikoihin pakatut Pyhäjärven kunnan asiakirjat saatiin kuljetetuksi uudelle evakopaikkakunnalle Keuruulle.

Pyhäjärven kunnanhoitokunnan puheenjohtajana äijäni oli vuosina 1944-1948 kunnan lopettamiseen asti, joka tapahtui Vammalassa 25.9.1948. Kunnanhoitokuntaan kuuluivat äijäni Vilho Toiviainen puheenjohtajana, kansanedustaja **Matti Pärssinen**, ent. kauppias

Mikko Lappalainen ja maisteri **Impi Wiika**. Tämä viimeinen kunnanhoitokunta hoiti Pyhäjärven kunnan asioita viimeisenä toimivana kunnan elimenä. Kokoukset saattoivat kestää useampia päiviä, sillä asioita oli paljon.

Isäni kertomaa äijän kunnallisesta toiminnasta:

Äijäni mielipidettä oli vaikea saada kokouksissa muuttumaan, kun hän oli sen ilmaissut. Ilmeisesti hän uskoi asiaansa ja odotti muiltakin perusteltuja ehdotuksia. Omasta kokousteknikastaan äijäni oli joskus maininnut, että mikäli lukkiutunut tilanne ei ottanut lauetakseen, hän sanoi hakevansa holvista dokumentteja esityksensä tueksi. Useinmiten tämä sai jäädä vain aikomukseksi.

Keskustelulle hän saattoi antaa vauhtia sattuvilla sutkauksillaan. Tästä esimerkiksi: kerran eräs pyhäjärveläinen isäntä oli tullut kunnantaloille ja yritti siellä tutkijalautakunnan edessä vyöryttää tuomiotaan äijäni päälle, kun koki verotuksen kohdelleen häntä väärin. Äijäni totesi: ”Turhoa sie näi pitkeä matkoa teit. Oisitha sie saant tulla haukkumoa muut koton”. Seurauksena oli ollut yhteinen naurunremakka.

Työmatkan – 20 kilometriä – Kostermaasta Pyhäjärven virkapaikalle äijä ajoi kesällä pyörällä. Kunnankirjat olivat nahkalaukussa pyörän telineellä ja öljynuttu oli laukun suojana. Pyhäjärveläiset kävivät usein hoitamassa kunnan asioita myös äijän kotona Kostermaassa.

Äijä valittiin Pyhäjärveltä kirkolliskokouksen maallikkajäseneksi yhtä jaksoa lukuun ottamatta vuosina 1928-1948.

Keuruun ajoilta

Äijäni toimi ensimmäisenä Pyhän-säätiön asiamiehenä evakkopaikkakunnaltaan Keuruulta ja oli vaikuttamassa niin Pyhän-säätiön kuin Pyhäjärvi-kirjan syntyyn.

Pyhäjärven kunnantoinniston viimeinen toimipaikka oli Keuruulla. Sieltä jaettiin mm. korvausanomuslomakkeet Pyhäjärven evakoille ja neuvottiin niiden täyttämistä. Toimiston hoitamisessa oli mukana myös kunnankirjuri **Anni Rajakallio**, joka oli ollut kunnankirjurina jo Pyhäjärvellä ja kolmantena työntekijänä **Kerttu Lappalainen**. Äijä oli Keuruullakin kunnallisissa luottamustoimissa, mm. Keuruun kunnanvaltuustossa, kirkkovaltuustossa ja neuvostossa kuten Pyhäjärveläkin. Hänet valittiin kirkolliskokoukseen myös Keuruulta.

Hän oli perustamassa Keuruulle Karjala-seuraa ja oli myös Keuruun Karjala-Seuran ensimmäinen puheenjohtaja.

Äijä totesi 50-vuotishääpäivähaastattelussaan, että kunnallinen elämä oli 20- ja 30-luvulla toisenlaista kuin nykyään. Se oli välittömämpää ja vähemmän virasto-maista.

Mummolassa lapsena ollessani, kun televisiotakaan ei vielä ollut, istuimme illalla pitkään pöydän ääressä. Tällöin äijä ja mummo vertailivat usein Pyhäjärven ja uuden kotipaikkakunnan välisiä eroja ja melkein aina Pyhäjärven eduksi. Tämän ymmärtää, kun ajattelee sitä monella tapaa virikkeellistä elämää, josta äijä pääsi Pyhäjärvellä osalliseksi.

Maamieskolussa opitut taidot kantoivat hedelmää vielä Keuruullakin puutarhanhoidon merkeissä. Mieleeni ovat jääneet monet puutarhanhoitoon liittyvät tiedot, joita nyt voi soveltaa omalla mökkipalstalla.

Tunnustukseksi monitoimisesta yhteiskunnallisesta toiminnasta äijälle myönnettiin useita ansio- ja kunniamerkkejä, mm. Karjalan Liiton hopeinen ansiomerkki, Maalaiskuntien Liiton hopeinen ansiomerkki ja kunnallisen itsehallinnon 100-vuotismuistomitali.

Kunnan lopettamistilai-

Lahjoitusmaatalonpoikalähetystön kuva presidentti Svinhufvudin luona 1930-luvulla, äijä Vilho Toiviainen toinen oikealta.

suudessa Vammalassa kansanedustaja **Matti Pärssinen** ojensi äijälle muistoksi Pyhäjärven kunnan eteen tehdystä työstä taulun, jossa oli kuvattuna Pyhäjärven kunnantalo ja kirkko.

MARTTI TOIVIAINEN

Kunnallislautakunta, äijä surunauhan kanssa.

Helsingin kaupparokkeakoulussa otettu valokuva 16.8.1948. Kyseessä on Karjalan luovutettujen kuntien lopettajaiskokous ja -juhla. Äijäni takarivissä kuudes vasemmalta, Veikko Vennamo takarivissä kolmas oikealta ja Karjalan Liiton puheenjohtaja Eemil Luukka edessä pöydän ääressä.

Äijäni totesi:

”Turhoa sie näi pitkeä matkoa teit. Oisitha sie saant tulla haukkumoa muut koton”.

Voikukkakirja kertoo vanhaa ja opettaa uutta

Tämä uusmaalainen voikukkavainio kilpailee tuotantomäärässä hollantilaisten tulppaanipeltejojen kanssa.

Alkukesällä 2017 Media-pinta Oy:n toimesta julkaistava Voikukkakirja -niminen tietokirja kokoaa yksin kansiin monipuolista tietoa voikukista, noista niin ylenkatsoituista, mutta myös monikäyttöisistä ja terveellisistä luonnonkasveista.

Kirjoittaja **Matti Kouvo** on sekä kasvibiologi että viljelypuutarhuri, ja hänen sukujuurensa ovat isän puolelta Vpl. Pyhäjärven Vernitsan kylästä.

Ikaikäiseen kansalliseen perintöömme kuuluu voikukan käyttö keväisessä kehoja uusivassa, ”verta puhdistavassa” ja suorastaan lääkinällisessä tarkoituksessa. Ovit voikukan käytöstä lievästi kulkeutuneet maahamme etelämpää viimeistään keskiajalta.

Voikukan käyttö on ollut katkeamatonta ja käypää kansantietoutta, kun jouduimme 1930-luvun lopulla osaksi yleismaailmallisia myllerryksiä. Monelle tämän lehden varttuneemmalle lukijalle lienee siksi tuttua voikukan juurien käyttö osana kahvinkorviketta ja -vastiketta sekä juurien ja lehtien käyttö ruoanvalmistuksessa. Moni on yhtä lailla kokeillut voikukkaa myös

juomien, kuten siman ja viinin valmistuksessa.

Ehkä harvempi kuitenkin tietää, että Suomessakin harjoitettiin 1940-luvulla huomattavan laajaa kumivoikukan koeviljelyä. Koska suurin osa kaupallisista kumipuuviljelmistä oli 1940-luvun alussa joutunut Japanin haltuun, oli muiden sotaa käyvien maiden, mm. ajoneuvojen renkaita valmistavan teollisuuden, keksittävä nopeasti korvaavia raaka-ainelähteitä.

Maaöljystä valmistettava synteettinen kumi ei huonon lämpötilakestävyytensä vuoksi tarjonnut kelvollista ratkaisua, minkä saivat varsinkin saksalaiset havaita Neuvostoliiton alueen ankarissa talvissa.

Ympäri maailmaa, aina Yhdysvaltoja myöten, kumivoikukkaa viljeltiin suuressa mitassa. Vaikka viljelyalat olivat laajoja, Saksanakin 40 000 ha vielä sodan lopussa, ja saatavan kumin laatu erinomaista, ei laadun erinomaisuus voinut korvata verratien pieneksi jäävää satoa (alle 200 kg/ha/vuosi).

Rauhan ajan palattua Suomeen voikukan asema muuttui entisestä liittolaisesta halveksituksi viholliseksi. Monen mielestä voi-

kukka saattoi muistuttaa takana olevasta puutteen ja rasituksen aikakaudesta. Eikä siinä kaikki: voikukka kamposi osaltaan kapuloita uuden kehityksen rattaisiin. Kasvinviljely- ja karjanhoitomenetelmät uudistuivat: yhtäkkiä voikukka ylivermaisine henkiinjäämisine lisäntymisen menetelmineen kuului rikkaruohogallerian pahimpiin gangstereihin juolavehän ja pelto-ohdakkeen ohella.

Kun maaseudulta muutto sitten alkoi, voikukka odotti vastassa kaupunkien puistoissa ja siirtyi iloisesti uusien rintamamiestalojen palstoille sekä lähiöiden nurmikoille. Näin alkoi suomalaisten valtaenemistön sota voikukkaa vastaan.

Voikukkakirjan perusopimäärään kuuluu, että voikukassa kyse on noin 500 lajin muodostamasta rykelmästä, ja eri voikukkalajeilla on mitä erilaisimpia ekologisia erikoisvaatimuksia. Kaikki lajit eivät ole Suomessa tulokkaita tai rikkakasveja: osa suomalaisista voikukkalajeista on hyvin harvinaisia tai harvinaistuvia ja ne ovat saapuneet tänne täysin omin keinoin.

Hyvin monien voikukkalajien biologia poikkeaa

useimmista kasveista siten, että kukkiminen ei palvele normaalia suvullista lisääntymistä, vaan on osa siementen suvutonta kloonamista. Toki maailmassa esiintyy suvullisestikin lisääntyviä voikukkia, varsinkin voikukan syntysijoilla Keski-Aasiassa, josta on kotoisin myös edellä mainitsemani kumivoikukka *Taraxacum kok-saghyz*.

Keski-Euroopassa voikukkien käyttö on jatkunut yhtäjaksoisesti esihistoriallisista ajoista alkaen. Elintarvikkeeksi käytetään koko kasvia, mutta erityisen tunnusomaista on kasvin viljely salaattiksi Italiassa, Ranskassa ja Saksassa.

Monia viljelylajeja on jalostettu, ja osaa niistä voidaan viljellä myös täällä. Myös osa suomalaisista lajeista sopii vähäisen kitkeryytensä vuoksi otollisesti salaattikasveiksi.

Valtaosin Keski-Euroopasta ovat peräisin ne virtaukset, joiden ansiosta voikukka on kohoamassa uuteen arvostukseen hyvinvointialan piirissä. Myös voikukan terveysvaikutusten tutkimus on nykyisin maailmanlaajuista.

MATTI KOUVO

Piiskapetäjän varjossa

Pekka Suokas Tampereelta on kirjoittanut teoksen, joka käsittelee lahjoitusmaatalonpoikien aikaa Pyhäjärvellä 1800-luvun alkupuolella. Suokas on syntynyt Sakkolan puolella Järvisevänniemellä, mutta pitää itseään pyhäjärveläisenä, josta vanhempiensa olivat. Äitinsä isä **Hjalmar Kajander** piti kauppaa Sortanlahdella. Ohessa kirjansa esipuhe lukijalle:

Talonpojan asema on historian saatossa ollut aina riippuvainen hallitsijan mielivallasta. Näin oli Ruotsin vallan aikana, mutta sitä se oli ennen kaikkea Venäjän vallan aikana.

Suurta Pohjansotaa voisi kutsua jonkinlaiseksi vedenjakajaksi Suomen historiassa, koska se jakoi Suomen paitsi maantieteellisesti kahtia, niin myös talonpojan asema huononi sodan jälkeen dramaattisesti. Tämä nimenomaan Venäjän hallintaan jääneillä alueilla.

Vaikka sodan lopputulos oli vielä ratkaisematta, alkoi tsaari Pietari I venäläiseen tapaan lahjoitella valloitetuilta alueilta kyllä ja jopa kokonaisia pitäjäkkin venäläisille ylimyksille. Siinä eivät painaneet asukkaiden entiset oikeudelliset asemat eikä Ruotsin vallan aikana saavutettu lääninherroista riippumaton itsenäinen asema.

Tilanne vain paheni tsaarin kuoltua ja mielivalta kasvoi huippuunsa keisarinnojen Elisabetin ja Katariina II Suuren aikoina. Elisabet jakeli lahjoituksia ikuisiksi ajoiksi ja perinnöllisiksi, kun taas Katariina II lahjoitti myös tiloilla asuvien talonpoikien sieluja.

Tsaari Aleksanteri I määräsi lukuisten valitusten johdosta vuonna 1825 komission tutkimaan lahjoitusmaakysymystä ja työ saatiin päätökseen ennen seuraavan vuoden loppua. Tsaari Nikolai I:n allekirjoittamassa päätöksessä kaikki lahjoitusmaat kuuluivat täydellä omistusoikeudella lahjoitusmaiden isännille ja talonpojista tuli lampuoteja – vuoralaisia.

Talonpojat olivat täysin isäntiensä mielivallan alaisia. Hänet saatettiin pienestäkin rikkeestä tuomita piiskattavaksi tai jopa karkoitettavaksi pois tilaltaan, tai hän joutui pakko-otolla tsaarin armeijaan.

Suomen sota 1808-1809 lopetti Suomen kahtiajaon, mutta talonpoikien asemaa se ei kuitenkaan helpottanut – päinvastoin.

Lampuotiaika kesti vajaat 70 vuotta ja päättyi vuonna 1904, jolloin talonpojat saivat Suomen valtion avustuksella perintökirjat tiloihinsa, jonka jälkeen he muuttuivat lampuodeista jälleen talollisiksi.

Tässä kirjassa kerrotaan kuvitteellisesta henkilöstä Jaakosta, joka joutuu pakenemaan Hämeestä Karjalaan Pyhäjärvelle ja hänen sopeutumisestaan paikallisiin oloihin ja tapoihin. Jaakon on löydettävä itselleen uusi ammatti ja opeteltava uusi ”kieli” tullakseen toimeen paikallisten kanssa. Tässä häntä auttaa tuttavuus Aapro Vuohelaiseen ja hänen perheeseensä, joista tulee osa hänen elämänsä. Rakentaessaan uutta elämää, Jaakko kokee niin rakkautta onnen kuin lahjoitusmaaisäntien vihan ja mielivallan. Rotoppi tulee hänelle tutuksi sen kaikissa muodoissaan.

Sota katkaisee lyhyeksi jääneen rakentamisen jakson, ja on päättävä Jaakon elämän. Ei ollut kuitenkaan vielä hänen aikansa, vaan Jaakko saa kokea myös pitkän rauhallisemman jakson, jonka aikana hämäläisestä jässikästä tulee lopullisesti karjalainen myös paikallisten silmissä.

Kirjan henkilöt ovat suurimmalta osaltaan kuvitteellisia. Samoin jotkut paikan nimet, joille Vernitsasta ei löydy täydellistä vastinetta. Useimmat tapahtumat pohjautuvat tositahtumiin, eivät kuitenkaan ajallisesti, mutta kylläkin paikallisesti. Kirjassa seurataan myös historiallisia tapahtumia, jotka liittyvät kiinteästi lahjoitusmaakauteen ja muihin kirjan tapahtumiin. Historiaa käsittelevissä osissa olen halunnut palauttaa lukijan mieleen niitä historiallisia tuotuksia, joilla on ollut syitä ja seuraamuksia käsiteltävään aiheeseen.

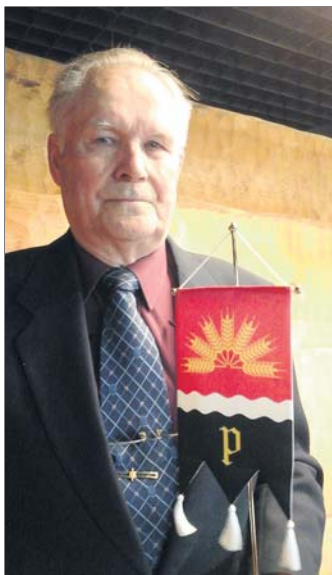
Kirjassa käydyt keskustelut käydään paikallisella Pyhäjärven murteella, joka mielestäni parhaiten sopii juuri sen ajan tapahtumiin. Toisena ponttimenani on ollut halu elvyttää suomalaisia murteita, joiden kielellinen anti on huomattavasti rikkaampaa, kuin nykyinen kirjakieli, joka sekun on jäämässä englannin jalkoihin.

PEKKA SUOKAS

Onnitteluja uudelle puheenjohtajalle

Karjalan Liiton uusi puheenjohtaja Perti Hakanen sai heti tuoreeltaan liiton kokouksessa onnitteluja mm. Pyhäjärvi-juurisilta Yrjö S. Kaasalaiselta ja Antero Pärssiseltä. Kuvat: Kaarina Pärssinen.

Tiesitkö tämän Pyhäjärven vaakunasta?

Vaakunan kuviot on otettu Pyhäjärven kirkkoahol-le 1936 pystytetystä lahjoitusmaatalonpoikien muistomerkkin huipulla olevasta lyhdystä, jonka yläpuolella oli Karjalan vaakunakuvio. Idea on rovasti **Kaarle Viikan** ja heraldisessa muotoilussa avusti heraldikko, graafikko **Kaj Kajander**, 1989.

Vaakunan selitys:
Punaissa kentässä kultainen lipuke, jossa musta, kulmikas tylppäkärkäinen ankuri; ristin alin sakara muita pitempi. Lipukkeen yläpuolella kaksi irtonaista, toisiaan vastaan iskevää käsivartta, joista oikea pitelee miekkaa, vasen käy rää sapelia; kaikki hopeaa.

Evakkopojan elämää 1950-luvun maaseudulla

Sotien jälkeen karjalaiset maanviljelijät ympäri Suomen asettuivat omille tiloilleen. Niin myös meidän perheemme, isä **August**, äiti **Siviä** sekä lapset **Hilja**, **Mikko** ja **Hilkka**. Meillä oli Huittisissa peltoa 10 hehtaaria ja metsää 15 hehtaaria 15 kilometrin päässä kotoa.

Olin aloittanut koulunkäyntini sota-aikana vuonna 1943 Vpl. Pyhäjärven Noitermaassa. Siihen aikaan lasten täytyi viedä kouluun omat eväät, kukaan ei osannut kuvitellaakaan, että koulussa saisi lämmintä ruokaa. Lapsetkin olivat ikään kuin työvelvollisia yhteiseksi hyväksi ala-asteella jatko-opintoihin asti. Noitermaasta muistan, kuinka isommat pojat tekivät koi-vupilkkeitä puukaasuautoihin. Pokasahalla sahattiin koi-vupuisista tukeista viiden sentin paloja, jotka kirveellä naputeltiin 3-6 senttiseksi palasiksi.

Huittisissa kävin Lauhan koulua. Vuosina 1944-46 koulukeittolat ottivat ensi askeleita. Koulun oppilaat veivät koululle ruoka-tarvikkeita, joista keittäjä **Selma Lehtonen** teki ruuat. Muistan, kuinka lapset kävivät keraamassa vehnätähkiä erään isännän pelolta ja isäntä antoi vastineeksi muutaman kilon vehnäjuhoja koulun keittolaan.

Vuosina 1946-50 olin **Paavo Arvolan** oppilaana Lauttakylän koulussa. Silloin kävimme erään Nanhialaisen talon pellolla kahdena syksynä. Aloitin rippikoulun vuonna 1950 Keikyässä. Meitä oli Huittisista kahdeksan tyttöä ja kuusi poikaa ja pääsimme ripille saman vuoden juhannukseen.

Heti ripillepääsyn jälkeen alkoi tiivis työelämä. Mielini teki monen muun pojan tavoin lähteä oppikouluun, mutta ei ollut rohkeutta lähteä kotoa ja isäkin urahteli: ”Kyläh kotonki tarvita!”.

Jo hentoisena koulupoikana 14-15-vuotiaana olin isän kanssa metsätoissa. Isä sanoi: ”Otettaa muutaman vähä järeämpii mitkä ois 10-12 tuumaa ensimmäisestä leikkauksesta, noin neljä metri päästä. Pyllytettää se vaikutuho vällii, ko tuuli käy siihie suuntaa. Mie hakkaan vähä kaatokolloo tän puolel mihi se kaajetaa. Pittää olla kolo syvemp kovaltuul jottei puu reppeel Sitvaa käyvääh sahhaamaa, muutamaa veto justeerist.” Isä keskeyttää, korjaa jalkojensa asentoa ja sanoo: ”Älä paina nii paljo sahhaa ko väät, muute tää käy liia raskaaks.”

Isä veteli yhtä kyytiä kun kyyristyi puun juurelle, mutta vähäpoika meinasi läikähtyä ensimmäisen juurella. Tukkipuun latvat ja pakut oksat laitettiin polttopuukasaan odottamaan kotiin viemistä. Kevään aikana piti tehdä polttopuita, klapeja, aurinkoon kuivumaan.

Maalarina

Kyllä olivat maalarinhommat ennen erilaisia verrattuna nykyaikaan. Kaikki uudet talot tehtiin hirrestä tai laudasta (puutaloja). Tarvittiin monenlaista pähviä ennen kuin hirret ja laudat olivat piilossa, kovalevyt tulivat paljon myöhemmin. Ei tunnettu esimerkiksi latex-maalaa eikä kukaan kuvitellut että maalia voi levittää telalla. Akvarol ja Bindoplast olivat jo uudenlaisia maaleja.

Menin erääseen taloon niin kuin oli sovittu. Isäntä oli tuonut maalit, tapetit sekä pikkutavarat. Isäntä kyseli aamulla: ”Mist päinsie alotat?”. Sanoin: ”Vaikka tästä keittiöstä. Siirtäkää kaikk kalusteet pois seinä vierelt nii pääsee mukavampi liikkumaa, taulut ja peilit pois seinilt.”

Isäntä sanoi: ”Älä huputtele, ei niitä tarvii ottaa pois seinilt, suotta vaa aika menettää. Siint vierelt vaa maala.” Keittion jälkeen sanoi: ”Huome aamul peräkamariitoi ja sen pitäs olla tyhjä sillo. Siel pitää laittaa kovalevyt ensimmäiseks lattiaa.”

Aamulla kun menin töihin ja kurkistin kamariin, näin että kaikki kalusteet olivat hävinneet. Keskellä lattiaa oli iso kissan läjä, samassa paikassa missä se oli ollut edellisellä iltana. Ajattelin että en rupea muistuttelemaan, kun isäntäväki oli vielä askareissaan ulkona. Kun naulasin kovalevyä lattiaan, katsoin huolella, että läjä jäi keskelle levyä.

Samassa talossa oli ulkomaalaus käynnissä. Talon kolme seinää oli maalattu ja siirryin eteisen seinille. Emäntä oli kasvattanut komat, monivuotiset kukat eteisen kolmen seinän ikkunoiden kohdalle maahan. Pysyin paperia kukkien suojaksi, etteivät ne tahrituisi, koska tiesin että maalia varmasti tippuisi niiden päälle. Molemmat lupasivat repiä vanhoja paperisäkkejä ja suojella kukat.

Kahvin jälkeen sanoin isännälle, että ei niitä suoja-papereita sitten löytynyt ja aloin siirrellä maalipukia ikkunoiden kohdalle. Silloin isäntä sanoi: ”Uotteleha vähä aikaa”, ja läksi tavallista nopeammin luterille. Ajattelin että nyt ne suojapaperit tulevat. Eikä mitä,

isäntä tuli pitkin askelin viikate mukanaan ja mutisi itseksensä: ”Eik hää uo tuont mittää paperloir?”. Viikate heilui niin kauan, että joka kukka oli matalana. Kun emäntä näki, miten kukkien oli käynyt, lie-neetarpeetonta kuvailla emännän sanatulvaa, itkua, siunailua.

Silloin oltiin aina talon ruuissa. Parhaimmillaan syötiin kahdessa eri talossa viikon aikana. Kaverini Pertti söi yleensä nopeasti. Sanoinkin hänelle: ”Sinä sanot kiitos ja lähdet pois pöydästä, kun minä vielä kuorin viimeistä perunaa!”.

Kauvatsalla eräässä talossa ei ollut juomana viintään muuta kuin kurnupii-mää. Ensimmäisenä päivänä ei tiedetty talon tapoja. Minä en ollut koskaan kotona juonut piimää, koska en tykännyt sen mausta. Kaadoin itselleni lasillisen, koska luulin sitä maidoksi. Oli siinä tekeminen että sain sen juotua. Pertille maistui niin maito kuin piimäkin. Jälkiruokana oli marjapuroa, Pertin isä Väinö otti lautaselleen runsaasti puolukkapöperöä ja kaatoi piimää päälle. Ilmeikään ei paljastanut epä-tavallista yhdistelmää!

Tansseihin lähtö

Siinä hulkikaiässä rupesivat tytöt kiinnostamaan. ”Mikä nainen!”, sanoi toinen. ”Missä?”, kysyi toinen.

”Tule nurkalta katsomaa nii näät, tuol kilometri pääs”. Toinen sanoi: ”Mikä naine, en uslo!”. Toinen sanoi: ”Uso pois, tält ko jalka nousoo ni helma heilahtaa!”.

Jos kurkisti, näki että siellä vanha mummo kulki helmat heiluena. Näin me pojat sanailimme keskenämme. ”No voi hitsi, alko miel tehää tanssimaa ko sie alotit tytyje helmoist puhumaa. Täs ei taia olla tanssei likempää ko korven kyläs, Tuomiahon suulis!”.

Sanoi, että minua ei oikein kiinnostaa, en osaa tanssia ja on liian kaukankii ja työmaaki on ihan toises suunnas, ja aamulla pitää olla töissä viimeistään puoli kahdeksan.

Pertti sanoi: ”Oiotaa Karhiniemelt Vesiniityl nii matka lyhenee monta kilometrii eikä tarvi mennä Karhiniemen lossin kautta. Pertti sai ällinsä periksi. Lähdimme Kauatsan työmaalta Pertin kotiin Äetsän Villilään, matkaa oli 15 kilometriä.

Pertin kotona peseydyimme, söimme, vaihdoin puhtaat vaatteet ja ei kun menoksi. Pertin täytyi lisätä ilmaa pyörän takareenkaaseen, mutta minun ei tarvinnut, olihan minulla

uusi Monark.

Karhiniemellä menimme niin kuoppaista tietä että hampaat kalisivat. Pieni peltoitie päättyi jokeen. Mietimme keneltä saisimme veneen, mutta Pertti sanoi: ”Heitä pyöräis siihe, otetaa tuo leviä puuvene.” Epäilin ja sanoin: ”Jottei vaa syytetä varkavest?” Pertti sanoi: ”Eikä mitä, myö vaa lainataa ja tuuvaa aamul sammu paikkaa, eihä yöaikan kukkaa venettä tarvii.” Ensinn Suojen, sitten Kokemäenjoen ylitys Vesiniitylle, minun kotiin.

”Herra Isä!” äiti siunaili ”mist työ siihe leuhahitte?”. Sanoin: ”Kauvatsalt Pahkala kautta tulti!”.

”No mihi sitä ollaa menos, näi myöhää?” kyseli äiti. ”Korvenkylällä, Tuomiahon suulitanssihi”, selitteli Pertti. ”Uuotaks tuo Kauvatsal tänä päivän olleetkaa, eiks se uo hirmuse ettääl?”, epäili äiti.

”No, melkee viis kilometrii on tänä päivän tähä mennen polettu”. ”Ja viel meinaatta männä tanssimaa, kti ettääl sekkii paikka on? Milloin työ meinaatte tulla takasi? Voi voi, joha työ näännytte sinkorvekyllää!”.

Isä oli kuunnellut jututeltua ja huuteli toisesta huoneesta: ”Mihiast ne kalenat kestäät?”. ”Ytee, yhele-pittää soitot loppuu!”.

”No nii, ei muuta ko lähettä. Jot ei käy nii ko entisel pojat, hää ko pääs peril kuul ennää viime se valssin viimeist sävelet sekä kuulutuksen: kiitos tanssiva yleisö, tapamme viikon päästä!”.

MIKKO
AP. VESIKKO

”No nii,
ei muuta ko lähettä.
Jot ei käy nii ko
entisel pojat,
hää ko pääs peril
kuul ennää viime se
valssin viimeist sävelet
sekä kuulutuksen:
kiitos tanssiva yleisö,
tapamme viikon
päästä!”

Evakkojen elämää Pyhäjärvellä 1941-1944, osa II

Kirjoitus perustuu Karjalan evakoiden entiseen sijoituspaikkaansa vuosina 1941-1944 lähettämiin kirjeisiin. Kirjeiden kirjoittajia ovat **Katri Pärssinen**, hänen tyttärensä **Vieno Kaasalainen** ja Vienon vanhin lapsi **Aira**. Kirjeet on lähetetty Viipurin läänin Pyhäjärveltä Kuortaneelle leskiemäntä **Kaisa Knuuttilalle** ja Ranta-Knuuttilan talon tyttärille: **Aiille**, **Maijulle** ja **Martalle**. Kirjeissä puhutaan miehistä jotka olivat rintamalla: **Juho Knuuttila** Kannaksella, **Heimo Knuuttila** Rukajärvellä, **Jussi Kaasalainen** Laatokan meripuolustuksessa ja **Vilho Pärssinen** Kannaksella.

Kirjoituksen ensimmäisen osa julkaistiin huhtikuun numerossa 4/2017.

Ensimmäinen vuosi Pyhäjärvellä

Paluumuuttajien keskuudessa kerrottiin, että rautatien avaamista Pyhäjärvelle suunnitellaan. Se ei ehkä toteutunut, mutta helmikuussa 1942 junat kulki Käkisalmeen. Se toi realismia kotieläinten ja mummon saamiseksi Pyhäjärvelle.

Kotieläimiä oli ainakin lehmä ja sika Knuuttilan navetassa, ja sitä Vieno pahoittelee joka kirjeessä. Sian hän antaa luvan teurastaa, jos siitä on liikaa vaivaa, mutta Lypsikille hän toivoi jostakin heiniä saatavan. Kevään kuluessa siitäänkin tulee paluumuuttajia. Kevään korvella niin mummo kuin Vienon lehmä palaavat Pyhäjärvelle.

Mummolle sopeutuminen on vaikeaa. Hän joutuu asumaan yksin, kun Vilho-poika on sodassa. ”Pelkään aina vaan ryssä, vaikka en ole niitä nähnyt. Aira on käynyt täällä nukumassa. Kun tuolla vähän etempänä joskus van kiryssät tekevät jonkun pahan, on minulla niin heikko hermosto, että pelkään.” Mummo suunnittelee palaavansa Kuortaneelle seuraavaksi talveksi, jos sota jatkuu eikä kaupoista saa öljyä. Hän saa kirjeitä ja kortteja Kuortaneen naapureiltaan, ja se terästä häntä ainakin kirjeenvaihtoon.

Keväällä toukokuuta alkavat hevosen ostolla ja miehet tekevät kylvyt lomallaan. Jos se ei onnistu, niin pitäjän viljelypäälikkö huolehtii, että kaikkien maahan tulee siemen. Pärssisen Vilho ostaa yhteisen hevosen Jussin kanssa. Se astutetaan, että seuraavana kesänä olisi jo varsa kasvamassa.

Viljan siemeniä paluumuuttajat saavat ostaa tyydyttävästi, paitsi kauraa niukasti. Knuuttilasta he saavat postipaketissa pelavan siemeniä ja pyydetyn lisäksi pussin vehnäjuahoja ja kukun taimia, joista kovasti kiittelevät. Maksu siemenistä ja jauhoista pannaan kirjeen mukaan.

Kuunana kesänä epidemia vaivaa lehmä. ”Täällä raivooa niin kova punatauti, että kohta ovat

lehmät kuolleet melkein kaikki. Moni on viimeisillä rahoillaan hankkinut pari lehmää. Kun saavat tänne, niin kuolevat muutaman päivän perästä”. Vieno haluaa ostaa syksyllä, ilmojen vilennyttyä, vasikan Kuortaneelta.

Kaikki elintarvikkeet haluttiin saada käyttöön. Niin myös Pyhäjärveltä”. Täällä kulkee joka päivä sotilas-auto etsimässä maitoa ja voita”.

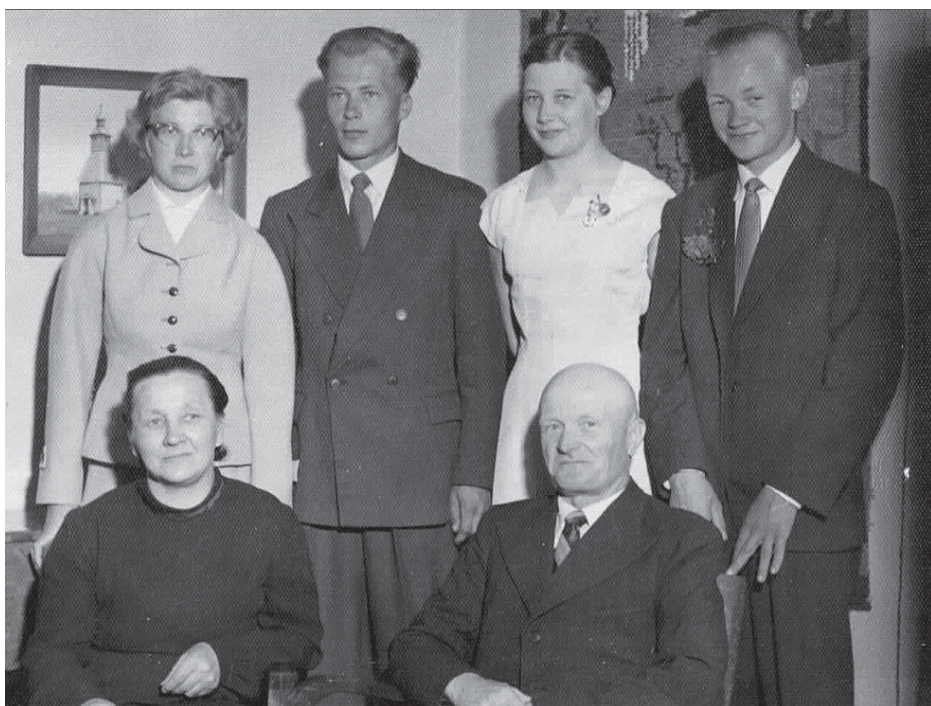
Kirjeenvaihto entiseen majapaikkaan, jossa oli oltu kaksi vuotta, oli lämpimän kohteliasta. Siinä kerrottiin molemmiin puolin tärkeimmät kuulumiset: onko miehet olleet lomalla ja lapset terveitä, miten eläimet jaksavat ja mitä uusia on hankittu, aina porsaasta ja kisanpojasta alkaen. Lisäksi päiveltiin sotaa ja sieniemättömyyttä. Mummot tietenkin raportoivat vaivansa. Apua pyydettiin tositapessa, mutta ei ilmaiseksi.

Syyskuun alussa 1942 Vienon kirje on saanut Viita-sojan ja Kahvenitsan leimat:

”Kiitoksia nyt tällä kertaa niistä mitä lähettitte. Niistä vain olisi pitänyt ottaa raha. Jussin pitää maksaa sitten kun tulee. Oli hyvä kun laitotte. Täällä kun on sellaista, ettei tahdo saada työmiestä, ellei anna ruokaa. Korttinnokset ei siihen riitä. Eiköhän se kohta helpota, viljat kun joutuvat, ja kun saisi pari lehmää. Sittenhän me oltais jo pieniä talollisia. Saatiin ostaa täältä neljän kuun vanha vasikka.

Nyt meillä on merkki-päivä, sillä Jussi vapautettiin tänään, tuli juuri pois Käkisalasta. Koskahan teille koittaa se päivä, että pojat tulevat taas kotiin. Kyllä joutaisi tuo sota viimein loppumaan, tulisi apu vaikka mistä, sillä niin paljon se tuottaa kärsimyksiä ihmis- ja eläinkunnassa.

Täälläkin joutuu usein kuulemaan ja näkemään niin paljon, että oikein pahaa tekee näin huonohermoiselle. Kun on näitä vankeja niin paljon. Siellä sattuu jos jonkinlaista. Täällä saivat taas yhden ryssän metsästä. On niitä taas tuolla metsässä, sillä meiltä ja tuosta naapurista hävisi samana yönä ämpäri. Varmaankin ovat vieneet sillä

Vieno ja Johannes Kaasalaisen perhe. Seisomassa Aira, Esko, Anneli ja Alpo.

jotakin kasveja, joita syövä, jos on puutetta. Sääliksi ihan käypi, kun niitäkin kuka katselee. Vaikka etempänä kun on, niin varmasti ajattelee, että tappaa pitäisi. Joutuu usein ajattelemaan tämän elämän tarkoitusta ja mitä tulevaisuus tullessaan tuopi. Eivät nekään kyllä meitä säili, kun pommittavat pieniä maalaakylä kylväen kuolemaa ja polttaen vielä nekin hatarat talot, jotka on jäljellä.

Sortanlahdesta ja Ruuskasta on evakuoitu naiset ja lapset pois. Siellä on ollut pommittuksia joka päivä. – Suomalaisilla ei ole hyvät päivät niilläkään, kun koiran ja variksen raatoja syövät täälläkin, jos mistä saavat niitäkään.

Toinen vuosi Pyhäjärvellä

Tammikuun alussa 1943 Katri kirjoittaa Kaisalle ja onnittelee 60-vuotispäivän johdosta. Kertoo samalla, että hänkin täytti samat vuodet uudenvuodenpäivänä. Taas pahoitellaan pitkää välimatkaa, jonka takia tuskin enää koskaan tavataan. Kannaksella taistelevat lähipitäjien pojat voivat hyödyntää lyhyitäkin lomia. Katri kirjoittaa, että Vilho oli jouluna kotona, kävi loppiaisenä ja sanoi kohta tulevansa. ”Hänen joukkonsa on muutettu tälle puolelle Taipaaleenjoen, siis 20 km lähemmäksi kotia. Te ymmärrätte, miltä meistä tuntui niin monen joulun jälkeen olla kotona. Vaikka Vilho oli kovasti väsynyt niin vaivalloisen matkan jälkeen, niin menimme lasten

kuuselle, Esko ei hellittänyt. Vilho kävi saunassa, vähän lepäsi ja niin lähtimme sinne”.

Katri kertoo myös ostaneensa yhden lehmän lisää siskoltaan ja maksaneensa siitä yhdeksän tuhatta. Maamiessuuralta ei olisi saanut kuin suuri perheiset, kun keran oli jo yksi lehmä. Ne olisivat kyllä olleet puolta halvempia.

Toukokuussa 1943 maatilasta kevätkiireet kuulostavat normaaleilta. Katri kirjoittaa:

”Emäntä hyvä. Kiitos kirjeestänne, en enää muistakaan monta viikkoa tästä on, kun sain teidän kirjeenne. Tässä on ollut niin kovaa kiirettä, kun on koitettu laittaa viljoja maahan ja nyt ne on jo saatu laitetuksi. Vilho sai 14 vuorokauden loman ja hevonenkin on jo ostettu, se on yhteinen Jussin kanssa nyt toistaiseksi. Se on kuusivuotinen tamma. Kun Jussi tuli hevosen kanssa, tuli juuri Vilhokin.

Kun illalla tuotiin, niin aamulla meni Vilho sen astuttamaan ja niin meillä astutettiin puolen viikon ajalla kolme eläintä: hevonen ja Perho ja Perhon viime talvinen vasikka. No niin sitä alkaisi eläminen eistyä, vaan minulta taitaa voimat loppua, etenkin tämä toinen jalka. En tietä, miten sitte käy. Jos loppuisi tuo sota, että kävisivät nuoremmat remmiin ja pääsisin lepäämään, vaikka en malttaisi levätä, jos sunkin pääsee liikkumaan.

Toinen lehmä poikii ensi kuussa ja possun alku on ja niin vaan pyritään eteen-

päin. Paljonhan minulle toivotettiin onnea, kun läksin sieltä ja hyvin on tähän asti mennyt. Ei tiedä eteenpäin millainen tässä lienee kesä. Lääkärit ennustavat, että tänä kesänä punatauti raivooa enemmän kuin etelisenä. Jussi taas sanoo tulevansa sinne.

No niin, niistä villoista piti puhua, että jos ei vielä ole kun Jussi tulee, niin on niillä aikaa syksyyn saakka. Jos postissa lähettäisi, niin kyllä te tietätte miten pakkaatte, ettei ulkoapäin tunne, että varastaisivat. Täällä on minulta ruvettu varastamaan.

Vienolla on suuri pässi ja lasten ilona kananpojat. Ovat kai itse kirjoittaneet. Vilho sanoi nähneensä Vaasan lehtestä, että Martta on kihloissa. Parasta onnea vaan sanon aluksi tämän kihlauksenne johtosta, vaikka onkin muuten emännän kirje. Jos saan kortin, niin lähetän vaikka myöhästyneenä. Ei ollut kirjekuortakaan, nyt sain naapurin emännältä ja rupesin kirjoittamaan. Ei nyt tällä kerrota enempiä kun hyvät voinnit ja terveiset kaikille ja hyvää kesää”.

Kaasalaisten perheessä vastuu kirjeenvaihdosta on siirtymässä vanhimmalta tyttärelle Airalle, joka aloittaa syksyllä 1943 kansakoulun viimeisen luokan. Vuosi vuodelta hänen kirjeensä ovat käyneet aikuismaisemmiksi ja kielellisesti paremmiksi. Koulun opit pääsevät suoraan käyttöön ja hän on jo ohittanut kirjoitustaidossa vanhemmat sukupolvet. Syyskuussa Aira kiitti

paketista. ”Emäntä hyvä! Parhaimmat syksyiset terveiset meiltä jokaiselta teille kaikille. Paketti tuli tänne perille onnellisesti. Se oli viipynyt vain 4 päivää matkalla. Kyllä te liian paljon näette vaivaa meidän takia, kun paljon on muutenkin hommaa. Kyllä ne omenat täällä hyvin menevät. Lapset keikkuvat ilosta kun saivat paketin. Ne kun ovat niin harvinaisia, niitä kun ei tule paljon ostetuksi, kun ei kerran itsellä ole”. Edelleen hän kertoo, ettei paluumuuttajien elämä tunnu vakaalta, omassa talossa elämiseltä, kun ”kun aina vain ollaan ryssän mielipahana”. Omenapuutaakaan ei ole istutettu.

Metsämarjojen sadosta Aira kirjoittaa, että niitä olisi kauempaa enemmän, jos ehtisi ja uskaltaisi sinne poimimaan. Lähimetsissä on vähemmän. ”Ollaan niitä nyt kuitenkin poimittu pyhäpäivinä, että on saatu hyvin omat tarpeet. Lapset eivät ole uskaltaneet olla yksin metsässä, kun siellä on ollut taas niitä ryssän karkureita, ja pari tesanttia on saatu tänä kesänä näitä main”.

Lopuksi vielä valokuva mukaan, raportointia lampaista, hyvän terveyden toivotukset Kaisalle ja lasten lupaus, että tulevat häntä vielä katsomaan.

Jatkuu...

ALPO RANTA-MAUNUS

YLLÄPPÄÄN HAAPASAARET KOKOONTUVAT

Katri ja Simo Haapasaaren jälkeläiset kokoontuvat sunnuntaina 11.6.2017 Laviaan pitämään sääntömääräistä vuosikokousta.

Kokoonnumme klo 11:15 Lavian kirkon pihaan laskemaan kukat Karjalaan jääneiden muistomerkille. Omaiset voivat tätä ennen tai tämän jälkeen käydä viemässä kukkia isovanhempiensa tai muiden omaistensa haudoille. Lavian kauniissa kirkossa on sunnuntaisin jumalanpalvelus klo 10, jos joku haluaa osallistua siihen.

Kokoontuminen tämän jälkeen klo 11:30 Kyläraitin Herku-Mestassa, Tampereentie 9, Lavia, jossa meille on katettu Saaristolaispöytä. Ruokailun hinta on 25 euroa/hlö, alle 12-vuotiaat lapset puoleen hintaan ja alle 4-vuotiaat veloituksetta. Ruokailun päätteeksi pidämme vuosikokouksen. Myynissä on myös arpoja, joten tuothan tullessasi arpajaispalkinnon.

Ilmoittautumiset Marjatta Laamaselle
28.5.2017 mennessä joko puh. 044 5888 597
tai sähköpostilla marjattalaamanen@suomi24.fi

Lavian kirkko.

SUVANNON SEUTU 1917-1921

elämää ja ihmiskohtaloita

Elämää ja ihmiskohtaloita
vuosilta 1917-1921
Suomen itsenäisyyden alkua ajoilta!

Tilaukset
Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö ja
Vpl. Pyhäjärvi-seura

Karjalaisseurojen Tampereen piiri
on valmistuttanut
KARJALA-laatan,
jonka voi antaa kiitokseksi,
muistoksi, lahjaksi tai kiinnittää
kunnianosoitukseksi hautakiveen.

Itsenäisen Suomen täyttävässä 100 vuotta juhli-taan Jyväskylässä, ei pelkästään Karjalaisia kesäjuhliä, vaan kaiken kansan Karjalaisia kesäjuhliä.

Tämän vuoden kesäjuhlat sisältävät paljon koettavaa ja nähtävää myös heille, joiden juuret eivät ole Karjalassa. Muun muassa näytellyt, juhlien ohjelma, karjalainen tori sekä juhlien hengellinen puoli tarjoavat ainutlaatuista ja jopa ennen näkemätöntä ohjelmaa. Juhlien monipuoliset näytellyt ja karjalainen tori ovat yleisölle ilmaisia.

Kesäjuhlien näyttämö Jyväskylän on vireä ja monipuolinen kulttuuri- ja yliopistokaupunki Keski-Suomen sydämessä. Jyväskylä tarjoaa monimuotoista koulutusta ja osaamista monilta eri aloilta, ja toimii myös liikunnan, kauniin luonnon sekä arkkitehtuurin kaupunkina. Tässä aktiivisessa ja vetovoimaisessa kaupungissa on 140 000 asukasta. Maaliskuussa 2016 kaupunki saavutti myös Reilun kaupan kaupungin arvonimen. Jyväskylässä käytetään laajasti Reilun kaupan tuotteita aina kaupungintalolta ravintoloihin.

Jyväskylällä on monikulttuurinen kaupunki. Kuten

me karjalaisetkin aikoinaan olimme eräänlaisia maahanmuuttajia, myös nykyään maahanmuuttajia tulee Jyväskylään eri puolilta maailmaa. Vuonna 2012 Jyväskylässä asui noin 3500 ulkomaan kansalaista, joista suurin osa oli Venäjältä, Virossa, Kongon demokraattisesta tasavallasta, Kiinasta ja Thaimaasta.

Jyväskylään on tullut myös inkerinsuomalaisia paluumuuttajia pari-kolmekymmentä henkeä viime vuosien aikana. Jyväskylässä löytyy hyvät puitteet niin asumiseen, koulutukseen kuin työn tekoonkin. Onpa Jyväskylällä jopa mielletty parhaaksi kasvuympäristöksi lapsille.

Tänä vuonna Suomi täyttää 100 vuotta, Jyväskylä 180 vuotta ja karjalaisuus – se on ikuista, ainakin meidän karjalaisten mielestä, ja siksi sitä on hyvä juhliä vuosittain. Sotien jälkeen maakuntamme sai väriä kyllin ja kaupunkieihin evakojen myötä. Silloin se oli pakon sanelemaa muuttoa. Tänä päivänä Jyväskylä on yksi Suomen vetovoimaisimmista paikkakunnista.

Juhlamme pääpaikka on Jyväskylän ylpeyden aihe, Paviljonki. Lähes kaikki tapahtumat ovat samassa suuressa tilakokonaisuudessa, joka on tunnettu MM-

Suomi
Finland
100

rallien ja veteraanipäivän juhlapaikkana. Tilasajo-busseille saamme yhteisen paikoitusalueen juhlapaikal-le, näin päiväkohtaisellakin juhlatarkkailulla on oma tuki-kohta lähellä kaiken aikaa.

Tervetuloa Jyväskylään kylään, kyl myö teist huolta pietääl!

Karjalaiset kesäjuhlat osana Suomi 100 - tapahtumaketjua

Karjalan Liitto ja Keski-Suomen piiri ovat jo reilun vuoden ajan rakentaneet suurta juhlaa, joka on samalla osa Suomi 100 vuotta -tapahtumaketjua.

Juhlavuoden tapahtuma on siis kokonaisuudessaan Jyväskylän Paviljongissa. Kirkollisia tapahtumia on toki Jyväskylän Taulumäen kirkossa ja Jyväskylän ortodoksisessa kirkossa sekä urheilut omilla suorituspaikoillaan.

Näytellyt tulevat olemaan laajemmat kuin koskaan. Kansallis- ja kansan-

puvut, maakuntien leivät, rakennus- ja sotahistoria, ortodoksien aarteita, Karjalan Liiton taidearteita; Karelianismi on kantava teema kaikessa juhlaan liittyvässä.

Karjalaiset kesäjuhlat on vuosittain vietettävä valtakunnallinen juhla, edellinen kerta Jyväskylässä oli 2003. Järjestäjät haluavat korostaa nyt erityisesti juhlien olevan koko kansan juhla.

Eihän tarvitse olla karjalainen pitääkseen karjalampiirakoista, samoin kulttuuripitoinen ohjelma monissa muodoissaan on tarkoitettu kaikelle kansalle; muun muassa näytelyihin on vapaa pääsy. Unohtaa ei sovi myöskään urheilua ja ohjelmatarjontaa lapsille, jota esittävät lapset ja nuoret myös itse. Esiintyjät ja ohjelmansuorittajat ovat maakunnan omaa väkeä mahdollisimman laajasti.

Lisätiedot:

Karjalaisseurojen
Keski-Suomen piirin pj.
Seija Jatkonen
p. 040 516 1941
seija.jatkonen(at)pp.inet.fi

Lähde:
www.karjalanliitto.fi

Tunnistaako joku vielä henkilöitä?

Nuorisoa on kokoontunut Laatokan rannalle Sortanlahden niemelle. Kuva ajoittuu jonnekin 1900-luvun alkupuolelle.

Kuvasta mahdollisia lisätietoja voi antaa

PEKKA SUOKAS
Vuorenpöykökatu 1A1
33710 Tampere

Puh. 0400-357777
pekka.suokas@gmail.com

Merkkiä voi kysellä
Karjalaisseurojen
Tampereen piiristä,
Matti Pirhonen,
p. 050 320 2890,
matti.j.pirhonen@gmail.com.

BUSSIMATKAT VPL.PYHÄJÄRVI-JUHLILLE KESÄLLÄ 2017

Matkavaihtoehto 1: 14.-17.7.2017 (4 päivää)

pe 14.7. Menomatkapäivä
la 15.7. Vapaata ohjelmaa / kotiseuturetkiä / retki Konevitsaan *
su 16.7. Juhlapäivä
ma 17.7. Paluumatkapäivä

Majoitusvaihtoehdot:

Kiviniemessä: Hotelli & mökkikylä ”Parus” 395 euroa/hlö ja

Hotelli Losevo 470 euroa/hlö

Kurkijoella, Mihailin majatalo 415 euroa/hlö

Hinnat sis. viisumin, matkat, majoituksen ja puolihoitoruokailut

* Lisämaksullinen retki 15.7. Konevitsa + 35 euroa/hlö

Matkavaihtoehto 2: 15-17.7.2017 (3 päivää)

la 15.7. Menomatkapäivä
su 16.7. Juhlapäivä
ma 17.7. Paluumatkapäivä

Majoitusvaihtoehdot:

Viipurissa Hotelli Viipuri ja Muolaassa Kuusaan motelli 310 euroa/hlö

Hinnat sis. viisumin, matkat, majoituksen ja puolihoitoruokailut.

Bussireitit määräytyvät ilmoittautumisten mukaan.

Busseilla tehdään kotiseutukierroksia mahdollisuuksien mukaan.

Paikkoja rajoitetusti, varaathan paikkasi ajoissa!

Tarkemmat matkaohjelmat löytyvät kotisivuiltamme www.matka-niinimäki.fi

Ilmoittautumiset keskiviikkoon 31.5. mennessä.

Vastuullinen matkanjärjestäjä & ilmoittautumiset:

Matka-Niinimäki Oy 02-4865 880 / 0500-531 905

info@matka-niinimäki.fi

3482/00/Mj Mv

Tuleeko lehtesi oikealla osoitteella?

Soita osoitteemuutos
puh. 040 730 2622
tai toimitukseen sähköpostilla
tai nettisivuiltamme löytyvällä lomakkeella.

Osoite ei muutu vain postiin
ilmoittamalla.

Uutuuskirja!

Itselle tai lahjaksi.

Taubilan kartano –

lahjoitusmaakaudesta Fazerin aikaan

176 sivus n. 150 valokuvaa koko B5

Hinta vain 30 euroa + läh. kulut.

Lisätietoa ja tilaukset:

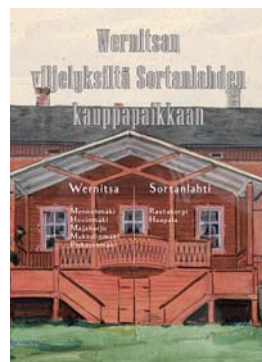
taubila@pp.inet.fi tai 040 021 3369

seija.jokinen@netti.fi tai 040 835 5820

Noudettavissa myös hallituksen jäseniltä
ilman lähetyskuluja.

Sekä <http://vpl-pyhajarvi.fi> kirjapuoti.

Vpl Pyhäkylä-Seura.

WERNITSAN VIILJELYKSILTÄ SORTANLAHDEN KAUPPAPAikkaan

Kyläkirja kertoo Vpl. Pyhjärven Wernitsan,
Sortanlahden, Haapalan ja Rautakorven
kylähistoriaa. Tarinoiden tukena selkeät
karttalehdet.

Hinta 40 euroa + postitus ja pakkaus.

Kirjan toimittanut Ikaalisten Karjalaseura
Yhteystiedot, puh. 040 734 28 65 /
sähköposti, lea.jokinen@ippnet.fi

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön adressit

Adressit 10 euroa
kappale
+ postituskulut.

Tilaukset:
Pirjo Kiiala,
puh.044 281 5047
tai
pirjo.kiiala@gmail.com.

Muistojen järvi -DVD:stä on otettu toinen lisäpainos. DVD julkaistiin v. 2007. Uuteen painokseen v. 2011 lisättiin Kaarina Pärssin kirjoittama esite. Levyä voi ostaa seuran tilaisuuksissa tai tilata Kaisa-Liisa Korhonselta. Hinta on 20e / kpl.

Vpl. Pyhäjärvi -tuotteita edullisesti lahjaksi ja omaan käyttöön

Hanki nyt **vaakunapaita**, jota saatavana jälleen kaikissa pohjaväreissä valkoinen, helmenharmaa ja musta. Tuote, juuristamme kertova Vpl. Pyhäjärven vaakunapaita, sopii esim. lahjaksi ja asuksesi tuleville kotiseutumatkoiille, vaikka koko ryhmälle. Aidon värisellä Vpl. Pyhäjärven vaakunan kuvalla ja tekstillä PYHÄJÄRVI VPL varustettua erittäin hyvälaatuista T-paitaa löytyy valkoisissa ja mustissa sekä V- että pyöreällä kaula-aukolla, mutta helmenharmaissa vain pyöreäaukkoisena. Koot S, M, L, XL hinta 15 e/kpl ja isommat koot XXL ja XXXL 20 e/kpl. Mustia V-aukkoisia vain muutama iso koko jäljellä.

Dokumenttielokuva Muistojen järvi vuosilta 1939-44 Pyhäjärvellä, mukana liuskan seloste elokuvasta, DVD:n hinta 20 e/kpl.

Seuran 50-vuotishistoriikki (2007) tarjoushintaan 10 eur/kpl. Hanki myös kirja **Suvannon seutu 1917-1921**, elämää ja ihmiskohtaloita: hinta jäsenille 30 euroa, muille 40 euroa.

Postitettaessa lähetyslisä postituskulut. Tilaukset ja tiedustelut toistaiseksi ainoastaan Kaisa-Liisa Korhonen 0150-590 5433, e-mail kaisaliisa.korhonen@kolumbus.fi

Vpl. Pyhäjärvi-seura ry

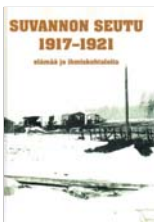
Vpl. Pyhäjärvi-Säätiöltä tuotteita itselle tai lahjaksi:

Pyhäjärvi-kirja
350 s. Reino O. Kukko –
Kaarle Viika, 1989.
Historiaa sanoin ja kuvin,
sekä murrenasto
selityksineen.
Hinta 25 euroa.

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön 60-vuotishistoriikki
136 s. Reino Äikiä, 2008.
Runsasti kuvia ja muis-
teluita säätiön alkua ajoilta
ja eri paikkakunnilla pi-
dettyistä Pyhäjärvi-juhlista
ja muista pyhäjärveläis-
ten tapahtumista.
Hinta 20 euroa.

**Suvannon seutu
1917-1921, elämää ja
ihmiskohtaloita**
336 s.
Suvannon seudun
paikallishistorian
työryhmä, 2015.
Hinta 40 euroa.

**Vpl. Pyhäjärvi-
pöytästandaari**
Suunnittelu Kaarle Viika,
1963. Hinta 42 euroa.

**Vpl. Pyhäjärvi-
isännänviiri**
Koko 45x400 cm.
Suunnittelu Kaarle Viika,
1992. Hinta 75 euroa.

Hintoihin lisätään postituskulut.

Tilaukset ja lisätiedot
Pirjo Kiiala,
puh.044 281 5047 tai
pirjo.kiiala(at)gmail.com.

Mistä löydän hyvät lahjat?

Tässä vihjeet: Hanki kirjapari
Kaunisti Vpl. Pyhäjärveä, osat I ja II.
Yhteensä 736 sivua ja 1750 kuvaa. Koko A4.
Hinta vain 95 euroa + läh. kulut.

**Suvannon seutu 1917-1921
elämää ja ihmiskohtaloita** 335 sivua.
Hinta vain 40 euroa + läh. kulut.

Lisätietoja ja tilaukset:
taubila@pp.inet.fi tai 040 021 3369
seija.jokinen@netti.fi tai 040 835 5820
Noudettavissa myös johtokunnan jäseniltä
ilman lähetyskuluja.
Sekä <http://vpl-pyhaajarvi.fi> kirjapuoli.

TAPAHTUMAKALENTERI

Tulevana kesänä huomioitavia tapahtumia mm:

4.6. klo 18 Muisto elää -patsaalla Karjalantuistossa Tampereen Kalevassa Karjalaisseurojen yhteinen tapahtumatukio, jonka järjestelyistä vastaa tänä vuonna Karjalaisseurojen Tampereen piiri.

16.-18.6. Karjalaiset Kesäjuhlat Jyväskylässä.
16.7. Pyhäjärvi-juhlat entisellä kotiseudulla.

Montruan, Pöhlön ja Kalamajan jakokunta tiedottaa! Jakokunnan kokous ja kesäretki järjestetään su 2.7.2017. Ilmoittautumiset ja lisätiedot: Pertti Pohjolainen, 0504000171 tai yrjokaasalainen45@gmail.com, tai 0400626770. Tervetuloa!

Kukkojen sukuseura. Liitymme Vpl. Pyhäjärvi-juhli-
le järjestettyn bussimatkaan. Matkavaihtoehtot 14.7.-
17.7. tai 15.7.-17.7. Sukuseuran vuosikokous Pyhäjär-
vellä 15.7. päiväohjelman jälkeen. Kokouksen yhteydes-
sä nautitaan sukuseuran viime vuonna hankittu lippu, ja
käyttöön lippu on tarkoitettu viikii Pyhäjärvi-juhlien
yhteydessä. Tarkempia tietoja matkasta [www.matka-
niinimaki.fi](http://www.matka-
niinimaki.fi). Ilmoittautumiset 31.5. mennessä Matka-
Niinimäki 02-4865880/ 0500-531 905 ja [info@matka-
niinimaki.fi](mailto:info@matka-
niinimaki.fi). Sukuseuran puolesta pyydetään ilmoitta-
maan matkalle osallistumisesta Jari Kukolle, puh. 0400-
965 596 tai jari.kukko@kolumbus.fi.

Tampereen Seudun VPL Pyhäjärvikerho pitää ke-
sätaunon, eikä myöskään järjestä nyt retkeä. Syyskausi
aloitetaan tarinatuokiolla keskiviikkona 4. päivänä syys-
kuuta 2017 klo 12, kerhohuone Koulukatu 12, Tampe-
re. Keskustellaan kesän tapahtumista, suunnitellaan ret-
keä, lisäksi kahvit ja arpajaiset. Sydämellisesti tervetuloa
myös uudet kerholaiset!

Vanhoja Vpl. Pyhäjärvi-lehtiä voit katsella netistä
kotisivuiltamme.

Tilaa oma Pyhäjärvi-lehti
tai anna ystävälle ja sukulaiselle lahjaksi!
Lehti ilmestyy joka kuukausi, hinta 35 e.
Soita tilaus p. 040 730 2622

Seuraava Pyhäjärvi-lehti
ilmestyy kesäkuussa 2017.
Aineistot toimitukseen viimeistään **12.6.**
mennessä, kiitos!

vpl. Pyhäjärvi

Julkaisija: Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö sr
Kotisivut: www.karjalanliitto.fi/vplpyhaajarvisaatio

Päätoimittaja:
Marjo Ristilä-Toikka
Korpimetsäntie 16
37570 Lempäälä
puh. 040 730 2622
marjo.ristila-toikka@kolumbus.fi

Toimitusneuvosto:
Tarja Kopalainen, Pertti
Hakanen, Mauri Hauhia,
Kirsti Naskali, Esko Pu-
lakka, Markku Pärssinen ja
Marjo Ristilä-Toikka.

Toimituksella on oikeus
lyhentää ja muokata
lehteen lähetettyä aineistoa.

**Tilaukset, jakeluhäiriöt ja
osoitteenmuutokset:**
Toimitus, päätoimittaja
Korpimetsäntie, Lempäälä
kts. yhteystiedot vierestä

**Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön
asiamies**
Kirsti Naskali
Miharintie 312
37200 Siuro
puh. 040 719 2692
kirsti.naskali@gmail.com

Sivunvalmistus:
Marjo Ristilä-Toikka

Painopaikka:
Botnia-Print Oy
Kokkola

Lehden vuosikerran tilaushinta 35 euroa

Ilmoitushinnat (pmm): kuolinilmoitukset.....0,70 e
tekstissä.....0,80 e
pienin ilmoitus.....20 e
Hintoihin lisätään alv. 24%